

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ชมในสนามกับผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ เป็นการศึกษาถึงชุดพฤติกรรม การชมฟุตบอลหรือแฟนบอลจากในสนามแข่งขันที่หมายถึง การเปิดรับประสบการณ์ตรง (direct experience) และการรับชมหน้าจอโทรทัศน์ภายในบ้านเรือนที่หมายถึง การรับประสบการณ์ผ่านสื่อ (mediated experience) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมของผู้ชมผ่านการศึกษาตามกระบวนการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก ในสนามและการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ และอย่างไร โดยมีการอภิปรายผลการวิจัยที่ได้ใช้ 4 แนวคิดและทฤษฎีหลักเป็นแนวทางการศึกษา วิเคราะห์ อันประกอบไปด้วย แนวคิดเกี่ยวกับกีฬาและฟุตบอล (sport and football) แนวคิดเกี่ยวกับ “แฟน” (fan) และ “แฟนคอม” (fandom) แนวคิดเรื่องประสบการณ์ รับชมผ่านสื่อ (mediated and experiences) และทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน (the uses and gratification theory)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยจะต้องลงสู่สนามด้วยตัวเอง เพื่อบันทึก และเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการวิเคราะห์สื่อกีฬาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแข่งขันฟุตบอล ไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกมาเป็นข้อมูลส่วนเสริมในการวิจัยด้วย ซึ่งผลการวิจัยได้ข้อสรุป และอภิปรายผลออกมาในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การเปรียบเทียบพฤติกรรมก่อนการรับชม

พฤติกรรมก่อนการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกทั้งในสนามแข่งขัน และผ่านสื่อโทรทัศน์ในบ้านเรือนพบว่า ในทุกพื้นที่นั้นผู้ชมมีพฤติกรรมในการเตรียมตัว วางแผนและการใช้จ่ายที่มีความเหมือนและแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสถานะของ สื่อต่าง ๆ ที่นำเสนอฟุตบอลนั้นมีความเป็นสื่อรุกหรือสื่อรับ โดยการรับชมฟุตบอล ในสนามที่เป็นสื่อรับนั้น ผู้ชมจะต้องมีการเตรียมตัววางแผน รวมทั้งการนัดหมายเพื่อน และสิ่งสำคัญที่สุด คือ การวางแผนในการซื้อตั๋วที่จะไปรับชมที่มีความรัดกุมมากกว่า รวมถึงการใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ที่มีมากกว่าการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้าน ที่เป็นสื่อรุก ซึ่งผู้ชมสามารถที่จะรับชมอยู่กับบ้าน โดยที่ไม่ต้องเดินทางออกไปรับชม

ขณะที่บรรยากาศและกิจกรรมในก่อนการรับชมในแต่ละพื้นที่ก็จะแตกต่างกัน ออกไป ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดจากกิจกรรมภายในสนามนี้จะมีความหลากหลายกว่า ในบ้านเรือนเนื่องจากข้อจำกัดภายในพื้นที่รับชม แต่การรับชมภายในบ้านเรือนนั้น มีความสะดวกสบายกว่า หากคำนึงถึงในเรื่องของบรรยากาศและความสนุกสนานแล้ว การรับชมในสนามจะมีส่วนที่ดีกว่า โดยในส่วนที่เหมือนกันของพฤติกรรมก่อนการรับชม ของทั้งสองพื้นที่ คือ พฤติกรรมการพูดคุยและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการแข่งขันที่จะเริ่มขึ้น

การเปรียบเทียบพฤติกรรมระหว่างการรับชม

ขณะที่พฤติกรรมระหว่างการรับชมการแข่งขันฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกนั้น การรับชมในแต่ละพื้นที่จะอยู่ในรูปแบบของช่วงระหว่างการรับชมและช่วงพักครึ่ง โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้รับชมได้กระทำไปพร้อมกับการรับชมการแข่งขันตลอด ขณะที่การรับชมฟุตบอลในสนามจะมีลักษณะการเป็นสื่อร้อนมากกว่าการรับชม ทางโทรทัศน์ โดยผู้ชมจะให้ความสนใจกับการแข่งขันฟุตบอลมากกว่าแม้จะมีการทำ กิจกรรมไปพร้อม ๆ กับการรับชมด้วยก็ตาม ซึ่งในการรับชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น ผู้ชมจะมีอิสระมากกว่าการรับในสนามที่จะสามารถปลีกตัวไปทำกิจกรรมอื่นควบคู่

ไปกับการรับชมได้จากสิ่งนี้เองส่งผลให้การรับชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์จะไม่ต่อเนื่องเท่ากับในสนาม ส่วนคล้ายกันของทั้งสองพื้นที่ คือ พฤติกรรมการพูดคุยระหว่างแข่งขันที่เนื้อหาจะเกี่ยวกับการแข่งขันฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก

ปฏิริยาการตอบสนองต่อการชมและเชียร์การแข่งขันนั้น ในสนามแข่งขันผู้ชมสามารถแสดงออกด้านพฤติกรรมการเชียร์ได้มากกว่า นอกจากนี้ ผู้ชมยังสามารถสื่อถึงนักฟุตบอลในสนามได้ด้วยการสื่อสารสองทางผ่านการเชียร์ในรูปแบบต่าง ๆ จึงมีการแสดงออกทางพฤติกรรมการเชียร์ได้อย่างเต็มที่ ขณะที่การชมผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น แม้จะเป็นการสื่อสารทางเดียว แต่ผู้ชมก็มีพฤติกรรมการตอบสนองต่อการเชียร์เช่นเดียวกับในสนาม แต่อาจจะน้อยกว่าเนื่องสภาพบรรยากาศภายในพื้นที่การรับชม โดยในการรับชมในบ้านเรือน ผู้ชมจะมีการสื่อสารกับตัวเอง หรือเพื่อนหรือคนใกล้ชิดภายในบ้านเท่านั้น

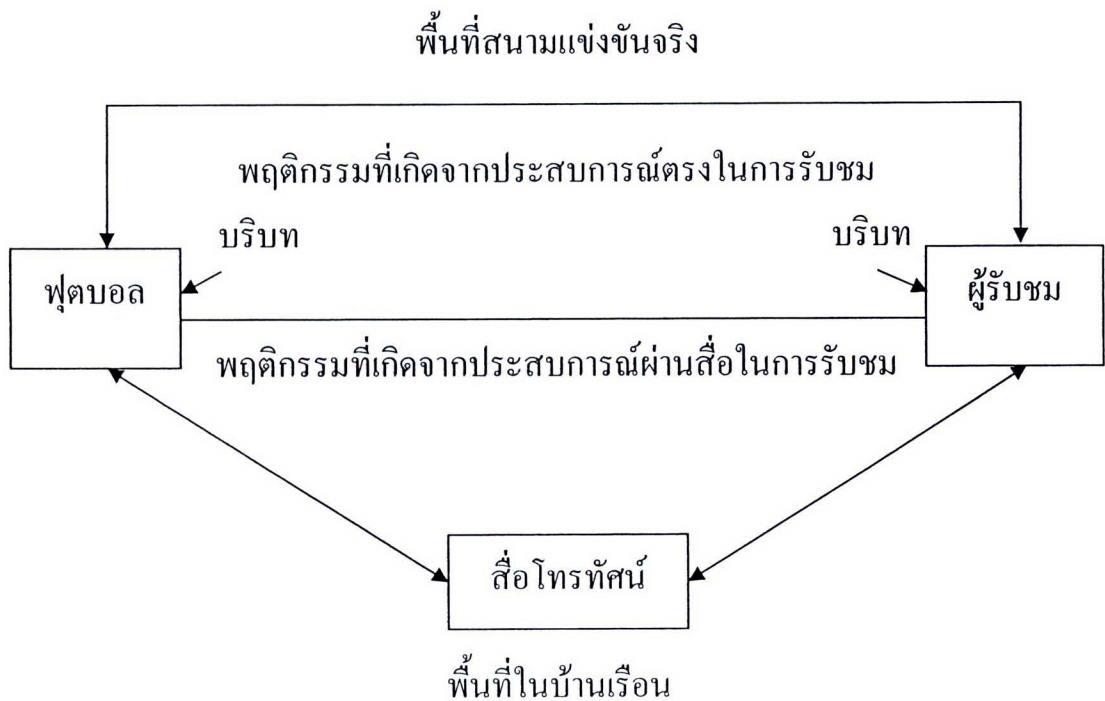
การเปรียบเทียบพฤติกรรมหลังการรับชม

หลังจากเกมการแข่งขันจบลง จะมีเรื่องพฤติกรรมการทำกิจกรรมหลังการรับชมในแต่ละพื้นที่การรับชมจะมีกิจกรรมหลังการรับชมแตกต่างกันออกไป ในสนามจริงนั้น ผู้ชมจะต้องคำนึงถึงการทำกิจกรรมภายในสนามร่วมกับกลุ่มกองเชียร์ ก่อนที่จะเดินทางกลับบ้านหรือไปทำธุระที่อื่น ขณะที่การรับชมภายในบ้าน ผู้ชมอาจจะเปลี่ยนช่องไปดูช่องอื่น หรือชมไฮไลท์ต่อในช่องเดิม นอกจากนี้ การรับชมภายในก็ยังมียังมีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ทำได้ เช่น รับประทานอาหาร ทำงานบ้าน เล่นคอมพิวเตอร์ อ่านหนังสือ เป็นต้น หรือในกรณีที่มีกลุ่มเพื่อนมารับชมด้วยก็อาจมีการสังสรรค์ดื่มกินกันต่อไปภายในบ้าน แต่กิจกรรมที่การรับชมในสนามและการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านที่มีเหมือน ๆ กันคือการพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการแข่งขันที่เพิ่งจบลงไประหว่างผู้ชม

นอกจากนี้ พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการแข่งขันที่เพิ่งจบลงไปนั้น เป็นสิ่งที่ผู้ชมหรือแฟนบอลทั้ง 2 พื้นที่นั้นนิยมกระทำกัน และมีลักษณะการติดตามข่าวสารที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากมีสื่อที่ติดตามเหมือนกัน คือ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ แต่ในสิ่งที่ไม่เหมือนกัน คือ หลังการรับชมในสนามแข่งขันจะมีการใช้สื่อวิทยุในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการแข่งขันด้วย เนื่องจากข้อจำกัดในการเลือกใช้

สื่อของแต่ละสภาพพื้นที่ โดยในสนามหรือระหว่างการเดินทางกลับนั้น ผู้ชมสามารถใช้สื่อวิทยุได้ง่ายกว่า เพียงแค่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่ เครื่องเล่น MP 3 หรือรถยนต์ เท่านั้น

กล่าวโดยสรุปพบว่า ความแตกต่างของพฤติกรรมการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกในสนามแข่งขันและการรับชมทางโทรทัศน์ มีความแตกต่างในลักษณะของพฤติกรรม (in kind) เพียงเล็กน้อย แต่จะต่างกันมากในระดับของพฤติกรรม (in degree) โดยมีข้อดีของการรับชมในแต่ละพื้นที่เข้าเกี่ยวข้อง และมีลักษณะความคลั่งไคล้ของการเป็นแฟนฟุตบอลเข้ามาเป็นตัวชี้วัดในระดับพฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมการรับชมฟุตบอลในสนามผู้ชมจะมีระดับของพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลาที่มากกว่า เช่น การวางแผนในการไปรับชม การใช้จ่ายด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านระดับของการแสดงออกในด้านการชมและเชียร์ออกมามากกว่าการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านอย่างชัดเจน เนื่องจากสนามแข่งขันเป็นพื้นที่สาธารณะและมีลักษณะเป็นสื่อรับ ทำให้ต้องเดินทางไปรับชม อีกทั้งยังเป็นแหล่งรวมของกลุ่มคนมากมาย ทำให้มีโอกาสพบปะ ร่วมชม และสื่อสารกับคนอื่น ๆ มากมาย โดยที่การรับชมในสนามนั้นผู้ชมจะอยู่ในฐานะผู้รับสาร (audience) จะเป็นผู้ถูกกระทำ (passive) โดยตรงจากสื่อที่เรียกว่าฟุตบอลในสนามแข่งขัน แต่ผู้ชมที่รับชมฟุตบอลจากทางสื่อโทรทัศน์ ผู้ชมที่อยู่ในฐานะผู้รับสารจะไม่อยู่ในรูปของผู้ถูกกระทำโดยตรง แต่ทว่าจะอยู่ในรูปของผู้ถูกกระทำทางอ้อมในฐานะของผู้ต่อรอง (negotiate) โดยจะมีการตีความ (interpret) และให้ความหมายใหม่ (redefine) ต่อสารหรือในสิ่งที่ชมผ่านสื่อมวลชน นั่นคือ ผู้ชมสามารถปรับหรือประยุกต์สารเหล่านั้นให้เข้ากับวิถีชีวิตประจำวันของตน เพราะฉะนั้นบทบาทของสื่อและบทบาทของผู้รับสารจึงมีลักษณะที่พึ่งพาอาศัยกัน (interdependence) นั่นคือ ต่างก็มีส่วนกำหนดซึ่งกันและกัน ดังแสดงในภาพ 37

ภาพ 37 แบบแผนของพฤติกรรมการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยจะเป็นช่วงของการอภิปรายผลพฤติกรรมของแฟนบอลชาวไทยในการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกผ่านสนามแข่งขัน และผ่านสื่อโทรทัศน์ ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยได้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมของแฟนบอลชาวไทยในการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกผ่านสนามแข่งขันและผ่านสื่อโทรทัศน์ เปรียบเทียบตามบทบาทหน้าที่ของกีฬา
2. พฤติกรรมของแฟนบอลชาวไทยในการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกผ่านสนามแข่งขันและผ่านสื่อโทรทัศน์ตามระดับ เปรียบเทียบระดับตามการตอบสนองและความคลั่งไคล้ของความเป็นแฟน
3. พฤติกรรมของแฟนบอลชาวไทยในการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกผ่านสนามแข่งขันและผ่านสื่อโทรทัศน์ เปรียบเทียบตามความพึงพอใจและความต้องการใช้สื่อมวลชน

พฤติกรรมของแฟนบอลชาวไทยในการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก
ผ่านสนามแข่งขันและผ่านสื่อโทรทัศน์ เปรียบเทียบตามบทบาทหน้าที่ของกีฬา

บทบาทหน้าที่ของกีฬาโดยเฉพาะฟุตบอล ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางของ Dunning (1999) ที่เขียนไว้ในหนังสือชื่อ *Sport Matters: Sociological Studies of Sport, Violence and Civilization* มาประกอบการวิเคราะห์ สำหรับบทบาทหน้าที่ของกีฬาทั้ง 5 ข้อ มีดังนี้ (1) ภาษากลาง (2) ความสนุกสนานตื่นเต้น (3) พื้นที่ต่อต้านภาวะการถูกควบคุม (4) ประกอบสร้างอัตลักษณ์ และ (5) ศาสนาหรือพิธีกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการประยุกต์แนวทางของ Dunning (1999) คือ บทบาทหน้าที่ของกีฬาทั้ง 5 ข้อ ให้เข้ากับการวิเคราะห์ของข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามา ได้แก่ พฤติกรรมการรับชมฟุตบอลในสนาม และพฤติกรรมการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านเรือนที่มี 2 พื้นที่ด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ภาษากลางเชื่อมความสัมพันธ์ (lingua franca) จากการศึกษาของ Dunning (1999, p. 1) ที่กล่าวไว้ว่า กีฬานั้นคล้ายกับภาษากลาง ที่จะช่วยให้ผู้คนสามารถสื่อสารและสานสัมพันธ์กันได้ ไม่เพียงแต่กระชับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ-ลูก เพื่อน-พ้อง หรือคู่รักเท่านั้น แต่ยังเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้า โดยเฉพาะบทบาทที่ช่วยละลายความมึนตึ๊งและเย็นชาของคนแปลกหน้ากันได้อีก อย่างไรก็ตาม แม้ฟุตบอลจะทำหน้าที่เป็นภาษากลาง กระชับ และเชื่อมความสัมพันธ์ แต่ทว่าพฤติกรรมการรับชมฟุตบอลในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งรับชมในสนามและผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้าน ก็สะท้อนลักษณะการกระชับความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ดังข้อมูลในตาราง 9

ตาราง 9

เปรียบเทียบภาษากลางเชื่อมความสัมพันธ์ในแต่ละพื้นที่

	ผู้ชมในสนามสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
ภาษากลางเชื่อมความสัมพันธ์	1. กระชับความสัมพันธ์ในกลุ่มสูง 2. กระชับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผ่านวจนภาษาและอวจนภาษา	กระชับความสัมพันธ์ในกลุ่ม

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน บทบาทหน้าที่ของกีฬาฟุตบอลในฐานะที่เป็นสื่อภาษากลาง ในสนามแข่งขันเป็นพื้นที่ที่กลุ่มคนจากหลากหลายพื้นที่ได้พบปะกันด้วยจุดหมายเดียวกัน คือ การมาเชียร์ฟุตบอล มีดังนี้

1.1 กระชับความสัมพันธ์ในกลุ่มสูง กล่าวคือ การรับชมฟุตบอลในสนามนั้นมีส่วนช่วยให้กลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้องที่มารับชมด้วยกันได้พบปะสังสรรค์ทำกิจกรรมจากที่ไม่ค่อยได้พบกัน ด้วยสื่อกระชับความสัมพันธ์ที่เรียกว่าฟุตบอล เพราะจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า พฤติกรรมการรับชมฟุตบอลของผู้ชมในสนามส่วนใหญ่แล้วนั้นมักจะมีการนัดหมายเพื่อนหรือญาติมารับชมด้วย ทั้งนี้ทำให้การรับชมฟุตบอลในสนามนั้นเป็นสื่อในการเชื่อมหรือกระชับความสัมพันธ์ระหว่างคนในกลุ่มที่คืออย่างหนึ่ง ที่ไม่ต่างกับการนัดหมายไปเที่ยวหรือพบปะสังสรรค์กัน

1.2 กระชับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผ่านวัจนภาษาและอวัจนภาษา กล่าวคือ การรับชมฟุตบอลในสนามแข่งขันนั้นเป็นพื้นที่ที่กลุ่มคนจากต่างสถานที่ได้พบปะเห็นหน้าค่าตากัน (face to face communication) โดยพฤติกรรมการร่วมกันเชียร์ในสนามนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้าที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เชียร์ฟุตบอล จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า กลุ่มก้อนกองเชียร์ในสนามนั้นไม่ใช่กลุ่มคนที่รู้จักหน้าค่าตากันมาก่อน แต่กลับมีพฤติกรรมการเชียร์และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสนามร่วมกัน ผ่านการแสดงออกทางท่าทาง การดีใจ หรือผิดหวัง (อวัจนภาษา) หรือการร่วมกันตะโกนหรือร้องเพลงเชียร์ (วัจนภาษา) ทีมรักของตน สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าฟุตบอลนั้นเป็นสื่อที่เปิดประตูไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนแปลกหน้าได้อย่างรวดเร็ว

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ กล่าวคือ บทบาทหน้าที่ของกีฬาฟุตบอลในฐานะที่เป็นสื่อภาษากลาง โดยในพื้นที่การรับชมฟุตบอลภายในบ้านนี้ ถ้าไม่เป็นการรับชมเพียงลำพังก็จะเป็นสื่อกลางในการรวมญาติพี่น้องหรือกลุ่มเพื่อนให้มารวมตัวกันหน้าโทรทัศน์ได้เช่นเดียวกับในสนาม คือ กระชับความสัมพันธ์ในกลุ่ม กล่าวคือ การรับชมฟุตบอลร่วมกันหน้าจอโทรทัศน์นั้นจะแตกต่างกับในสนาม คือ เป็นการเพิ่มความสัมพันธ์กันภายในกลุ่มเพียงอย่างเดียว เพราะการรับชมภายในบ้านนั้น คือ เป็นการรับชมแบบบ้านใครบ้านมันฉะนั้นพฤติกรรมการรับชมจะเป็นเพียงกลุ่มย่อยภายในกลุ่มเพื่อน

หรือญาติพี่น้องเท่านั้น จะไม่มีใครอื่นที่ไม่คุ้นเคยเข้ามารับชม และไม่เป็นกลุ่มใหญ่เหมือนในการชมที่สนาม ดังนั้น การรับชมจะเป็นแบบเป็นกันเองในกลุ่มเพื่อนหรือญาติที่มีการนัดหมายกันมาเพื่อการสังสรรค์ภายในกลุ่มแฝงเข้ามา เพียงแต่การนัดหมายเหล่านี้จะมีการรับชมฟุตบอลเป็นสื่อ แต่เนื่องด้วยบรรยากาศและอารมณ์ร่วมในการเชียร์ฟุตบอลภายในบ้านนั้นทำให้การเชื่อมความสัมพันธ์ภายในกลุ่มนั้นไม่อยู่ในระดับสูงเท่ากับการรับชมในสนาม

กล่าวโดยสรุป บทบาทหน้าที่การเป็นภาษากลางของกีฬาฟุตบอลนั้น มีส่วนสำคัญในการเริ่มต้นสานสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนทั้งที่รู้จักและไม่รู้จักกัน โดยการรับชมในสนามนั้น นอกจากกลุ่มคนจะใช้ฟุตบอลเป็นสื่อเพื่อสานสัมพันธ์กันผ่านสื่ออวัจนภาษาและสื่ออวัจนภาษา เมื่อผู้ชมได้เห็นหน้าค่าตากันและยังได้สร้างความรู้สึกร่วมกันผ่านการเชียร์ แต่การรับชมผ่านโทรทัศน์ภายในบ้านนั้น ฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกจะมีการถ่ายทอดสดไปทั่วประเทศให้ผู้คนต่างพื้นที่ได้รับชมในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้การรับชมจะเป็นลักษณะบ้านใครบ้านมัน อย่างมากก็มีเพื่อนหรือญาติมาร่วมรับชม ไม่มีคนแปลกหน้ามารับชมด้วยการเชื่อมความสัมพันธ์จะเหลือเพียงภายในกลุ่มเท่านั้น

พื้นที่แสวงหาความสนุกสนานตื่นเต้น (a quest for exciting) จากคำกล่าวของ Dunning (1999, pp. 2-3) ที่กล่าวว่า การเล่นหรือชมกีฬานั้นเป็นเรื่องของการแสวงหาความสนุกสนานตื่นเต้น และทำลายอารมณ์กึกก้อง (de-reutilizing emotional) นั่นคืออารมณ์เบื้องหน้าที่เกิดจากการปฏิบัติงานประจำที่ซ้ำซากจำเจ ซึ่งกีฬาจะช่วยเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าวใน 3 ส่วน ที่ Dunning เรียกว่า (1) การเคลื่อนไหว (motility) เพราะมนุษย์นั้นมีความพึงพอใจอยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย (2) สังคม (sociability) เนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ติดต่อกันทางสังคม โดยผ่านการเล่นกีฬาและชมกีฬา และ (3) นำความสนุกสนานตื่นเต้นมาให้ (mimesis) เพราะในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะยุคในทุนนิยมนี้ ผู้คนต้องเผชิญกับการทำงานที่เคร่งเครียดจริงจัง ไม่ค่อยได้พบกับความสนุกสนานตื่นเต้น กีฬาจึงได้ทำหน้าที่มอบความสนุกสนานให้แทน ซึ่งใน 3 ส่วนสำคัญที่ Dunning พูดถึงนั้นก็มักจะเกิดขึ้นอย่างผสมผสานต่อเนื่องกันไป กล่าวคือ ไม่เพียงแต่ความชื่นชอบการเคลื่อนไหวเท่านั้น มนุษย์ยังชอบสังคมและความสนุกสนานด้วย โดยการติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลนั้นได้มอบบทบาท

สำคัญทั้ง 3 ส่วนให้ โดยเฉพาะความสนุกสนานตื่นเต้น เพราะกีฬาเป็นรูปแบบที่ Dunning เรียกว่าเป็นละครที่ไร้สคริปต์ ไม่รู้ว่าเกมการแข่งขันจะจบลงเช่นไร

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ฟุตบอลจะเป็นพื้นที่มอบความสนุกสนานตื่นเต้นให้ แต่พฤติกรรมมารับชมฟุตบอลในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในสนามแข่งขัน และผ่านสื่อโทรทัศน์ ก็ยังมีในแง่ของความสนุกสนานตื่นเต้นที่แตกต่างกันด้วย ดังข้อมูล ในตาราง 10

ตาราง 10

เปรียบเทียบพื้นที่แสวงหาความสนุกสนานตื่นเต้นในแต่ละพื้นที่

พื้นที่	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
พื้นที่แสวงหา ความสนุกสนาน ตื่นเต้น	1. หลบหนีจากภาวะการทำงาน ที่ซ้ำซากจำเจ 2. สนุกสนานและตื่นเต้น ในบรรยากาศและกองเชียร์ รวมทั้งไม่รู้ตอนจบของเกม	สนุกสนานกับช่วงเวลา ในการติดตามรับชมหน้าจอ โทรทัศน์เพราะไม่รู้ตอนจบ ของเกม

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน Dunning ได้กล่าวไว้ว่า ฟุตบอลเป็นพื้นที่แสวงหาความสนุกสนานตื่นเต้น สำหรับการรับชมฟุตบอลในสนามก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ผู้ชมหรือแฟนบอลใช้เป็นพื้นที่ในการแสวงหาความสนุกสนานและตื่นเต้น เนื่องจากไม่รู้ว่าการแข่งขันจะเป็นเช่นไร นอกจากนี้ บรรยากาศการเชียร์ภายในสนามก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

1.1 หลบหนีจากภาวะการทำงานที่ซ้ำซากจำเจ กล่าวคือ หลังจากที่ผู้คนยุคใหม่ต้องทำงานอยู่ภายใต้ระบบทุนนิยมอย่างเคร่งเครียด จากการทำงานหนักในวันธรรมดามาทั้ง 5 วัน โดยเฉพาะชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ฉะนั้นการเดินทางมารับชมฟุตบอลในสนามได้กลายเป็นพื้นที่หนึ่งที่ผู้คนได้ใช้เป็นแหล่งผ่อนคลายได้อย่างดี สามารถหลบเลี่ยงจากชีวิตประจำวันที่ซ้ำซาก นอกจากนี้ สนามฟุตบอลยังเป็นแหล่งที่ผู้คนใช้เป็นพื้นที่แสวงหาความบันเทิงได้อย่างดีอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมสังสรรค์

กันด้านหน้าสนามก่อนการรับชม การร่วมกันร้องรำทำเพลงเชียร์ทีมในสนามก็ดี หรือได้พบปะกับผู้คนมากมายที่มีจุดหมายเดียวกันก็ดี สิ่งเหล่านี้สามารถทำให้ผู้ชมนั้นรู้สึกว่ามันเองนั้นได้หลุดจากสภาวะอันซ้ำซากจำเจจากการทำงานได้เป็นอย่างดี

นอกจากไม่เพียงแต่คนทำงานเท่านั้น บุคคลในกลุ่มอื่น ๆ อาทิ นักเรียน นักศึกษา คนเกษียณ เป็นต้น ก็เช่นเดียว ในสนามพวกเขาจะไม่ใช่นักเรียน หรือนักศึกษาอีกแล้ว เป็นเพียงแค่ผู้ชมหรือแฟนบอล กล่าวคือ ได้ใช้พื้นที่สนามฟุตบอลในการรับชมและเชียร์ฟุตบอล เพื่อที่ ทำให้ตนออกจากชีวิตประจำวันอันจำเจ

1.2 สนุกสนานและตื่นเต้นในบรรยากาศและกองเชียร์รวมทั้งไม่รู้ตอนจบของเกม กล่าวคือ ความสนุกสนานตื่นเต้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นเป้าหมายแรกของการออกมาดูการแข่งขันฟุตบอลในสนามแข่งขัน ซึ่งบริบทของการรับชมในสนามเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้รับความสนุกสนานไปกับเกมการแข่งขันโดยเฉพาะการได้พบปะกับผู้คนมากมาย นอกจากนี้บรรยากาศและการมีส่วนร่วมเชียร์ไปกับการแข่งขันในสนามนั้นเป็นการตอกย้ำถึงการได้รับความสนุกสนานตื่นเต้นจากการแข่งขันฟุตบอลของผู้ชม

กล่าวได้ว่า ความสนุกสนานตื่นเต้นที่ได้จากการชมฟุตบอลในสนามนั้น นอกเหนือจากคุณลักษณะของฟุตบอลที่เปิดต่ออารมณ์ความแล้ว สนามฟุตบอลจะเป็นพื้นที่ที่ผู้ชมได้ปรากฏตัวท่ามกลางฝูงชน สามารถแสดงพฤติกรรมที่สื่อตนเองออกมากับกองเชียร์หรือผู้ชมคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัวใส่เสื้อทีม ผ้าพันคอ การออกท่าทางในการเชียร์แบบสุดเหวี่ยง และที่สำคัญคือการได้หลบเลี่ยงจากวิถีชีวิตประจำวันหรือการทำงานที่ซ้ำซากน่าเบื่อหน่ายมาอยู่ในพื้นที่ใหม่ที่มอบความสนุกสนานตื่นเต้นให้ด้วย

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ สำหรับการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกในสนาม หากติดธุระหรือว่าทีมที่ตนเชียร์ไปแข่งขันต่างจังหวัดไกล ๆ การรับชมถ่ายทอดสดภายในบ้านก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ชม โดยการรับชมฟุตบอลทางหน้าจอโทรทัศน์ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่สามารถสร้างความสนุกสนานตื่นเต้นให้กับผู้ชมไปกับเกมการแข่งขันตลอด 90 นาที คือ สนุกสนานกับช่วงเวลาในการติดตามรับชมหน้าจอโทรทัศน์เพราะไม่รู้ตอนจบของเกม กล่าวคือ การปล่อยใจสนุกสนานไปกับเกมการแข่งขันฟุตบอลนั้น นับเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของกีฬาที่การติดตามเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพราะผู้ชม

ไม่สามารถรู้ว่าตอนจบจะเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะเป็นการรับชมภายในบ้าน ผู้ชมก็สามารถลุ้นเชียร์ไปกับการแข่งขันได้อย่างเต็มที่เช่นเดียวกับในสนาม แต่ข้อจำกัดของการรับชมในบ้าน คือ ในเรื่องบรรยากาศในการเชียร์ที่ไม่เหมือนในสนาม ผู้ชมไม่มีสิ่งกระตุ้นให้ส่งเสียงหรือออกท่าทางในการเชียร์ได้อย่างเต็มที่ สิ่งนี้เองทำให้มิติของความตื่นเต้นที่ได้พบปะผู้คนนั้นไม่มีในการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้าน

นอกจากนี้ เพราะเป็นพื้นที่การรับชมแบบบ้านใครบ้านมันทำให้ไม่เกิดความรู้สึกในการร่วมเชียร์ไปด้วยกัน ถึงแม้ว่าในบางนัดจะมีกลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้องมาชมด้วยก็ตามก็ไม่สามารถสร้างบรรยากาศการเชียร์ดังเช่นในสนามได้ โดยการรับชมภายในบ้านก็สามารถทำให้ผู้ชมหลบเลี่ยงภาระงานที่ซ้ำซากจำเจที่ได้จากการทำงานได้ ดังเช่นการรับชมในสนามแต่ก็เพียงชั่วคราวที่ผู้ชมนั้นนั่งลุ้นการแข่งขันอยู่ที่หน้าจอโทรทัศน์เท่านั้น หลังจากการแข่งขันจบลงทุกสิ่งก็จะมาสู่มิติเวลาปกติของกิจวัตรประจำวัน

กล่าวโดยสรุป ความสนุกสนานตื่นเต้นที่ได้จากการรับชมการแข่งขันฟุตบอลในสนามแข่งขันนั้นมาจาก 3 คุณลักษณะด้วยกันคือ ผู้ชมได้หลบเลี่ยงหน้างานที่ซ้ำซากจำเจและน่าเบื่อมาอยู่ในพื้นที่ใหม่ที่สามารถสื่อสารและพบปะผู้คนมากมาย นอกเหนือไปจากการได้ชมการแข่งขันฟุตบอลที่สนุกสนาน เพราะไม่รู้ว่าเกมที่ชมนั้นตอนจบจะเป็นอย่างไร หากเปรียบเทียบกับชมผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น โดยมองไปที่รูปแบบเดิม ๆ คือการรับชมภายในบ้านจะพบว่านอกจากคุณลักษณะร่วมคือความสนุกที่เกิดขึ้นเพราะไม่รู้ตอนจบแล้ว การชมในบ้านยังขาดลักษณะในการรับชมที่เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ แต่การชมในบ้านก็ยังสามารถให้บรรยากาศในการหลบเลี่ยงภาระงานที่ซ้ำซากจำเจได้เช่นเดียวกัน เพียงแต่ในเวลาชั่วคราวที่ผู้ชมนั้นนั่งลุ้นการแข่งขันอยู่ที่หน้าจอโทรทัศน์เท่านั้น

พื้นที่ต่อต้านภาวะการถูกควบคุม (a counter to the routines and control) จากการศึกษาของ Fiske (อ้างถึงใน Dunning, 1999, pp. 2-3) ได้เสนอบทบาทหนึ่งของกีฬาเอาไว้ว่า เป็นการปล่อยตัวเองออกจากสถานะที่คับข้องใจ (frustration) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การหลบเลี่ยงจากภาวะที่ถูกควบคุมจากบรรยากาศในการทำงานในชีวิตประจำวัน เช่น คนงานที่อยู่ภายในกฎเกณฑ์ในบริบทการทำงาน และถูกหัวหน้าหรือเจ้านายคอยควบคุมอยู่ตลอด แต่เมื่อเปลี่ยนบริบทมารับชมกีฬา ซึ่ง Dunning สรุปว่า ผู้ที่ถูกควบคุม

ในบริบทหนึ่ง ก็จะพลิกผันมาเป็นผู้ควบคุมในอีกบริบทหนึ่งเสมอ ดังนั้น บทบาทของกีฬาจึงเป็นเรื่องของการต่อต้านภาวะการถูกควบคุมนั่นเองของบรรดากลุ่มแฟนบอลที่มีการรับชมกีฬาไม่ว่าจะในสนามที่ใดก็ตาม ดังข้อมูลในตาราง 11

ตาราง 11

เปรียบเทียบพื้นที่ต่อต้านภาวะการถูกควบคุมในแต่ละพื้นที่

พื้นที่	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
พื้นที่ต่อต้าน ภาวะการถูก ควบคุม	1. หลบเลี่ยงจากภาระการงาน ในชีวิตประจำวันทั้งพื้นที่และเวลา 2. ได้ละเมิดกฎเกณฑ์ปกติ เช่น แต่งตัว โห่ร้อง ประมโม ร้องเพลงเชียร์	หลบเลี่ยงจากภาระการงาน ในชีวิตประจำวันในมิติของ

อย่างไรก็ตาม บทบาทหน้าที่ในฐานะพื้นที่ที่ช่วยต่อต้านภาวะการถูกควบคุมนั้นก็มีความน่าสนใจแตกต่างออกไป เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการรับชมของผู้ชมในแต่ละพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นการรับชมในสนามแข่งขันและผ่านสื่อโทรทัศน์ มีดังต่อไปนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน ในประเด็นดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการแสวงหาความสนุกสนานตื่นเต้น ทั้งนี้ เพราะบทบาทหน้าที่ของกีฬานั้น ไม่ได้แยกแยะเด็ดขาดออกจากกัน ทว่าเป็นบทบาทที่ลื่นไหล (fluid) อย่างผสมผสานกันไป ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

1.1 หลบเลี่ยงจากภาระการงานในชีวิตประจำวันทั้งพื้นที่และเวลา กล่าวคือจากผู้คนที่หลบเลี่ยงเพื่อแสวงหาความสนุกสนานตื่นเต้น ก็ต้องการที่จะหลบภาวะการถูกควบคุมของผู้มีอำนาจในที่ทำงาน โดยบทบาทหน้าที่ของการได้รับชมฟุตบอลในสนามแข่งขัน จะเห็นได้อย่างชัดเจน คือ การได้หลบเลี่ยงมาจากสถานะที่ถูกควบคุมเป็นกิจวัตรจากชีวิตการทำงานประจำวันมารับชมและเชียร์ฟุตบอลในสนามแข่งขันนั่นเอง ซึ่งอย่างน้อยก็สามารถทำได้เมื่อมีการแข่งขันฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง

1.2 ได้ละเมิดกฎเกณฑ์ปกติ กล่าวคือ เมื่ออยู่ในสนามที่เป็นพื้นที่ที่แตกต่างไปจากปกติ ไม่ต้องถูกควบคุมจากบริบทแบบเดิม ๆ ซึ่งก็คือ การรับชมฟุตบอลในสนาม

ผู้ชมจะสามารถกระทำการที่ไม่สามารถทำได้ในช่วงเวลาปกติ ผู้ชมแสดงตัวตนอย่างไรก็ได้ในสนามออกมา เช่น การใส่เสื้อทีม เพนท์หน้าตา ตะโกนคำหรือเชียร์อย่างสุดเสียง หรือสามารถสังสรรค์กับเพื่อนฝูงด้านหน้าสนาม เป็นต้น โดยสิ่งที่คุณชมได้แสดงออกมาเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่คุณชมไม่สามารถทำได้ในช่วงเวลาปกติ หรือเรียกได้ว่าเป็นการละเมิดกฎเกณฑ์ปกติในชีวิตประจำวัน

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ การชมฟุตบอลทางโทรทัศน์ภายในบ้านนั้น แม้จะอยู่ในบริบทของความเป็นส่วนตัว แต่ก็ยังพบภาวะการต่อต้านการถูกควบคุมด้วยหน้าที่การทำงานอยู่ด้วย คือ หลบเลี่ยงจากภาวะการทำงานในชีวิตประจำวันในมิติของเวลา กล่าวคือ ในการรับชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์ในบ้านนั้น ผู้ชมหรือแฟนบอลได้ใช้บทบาทหน้าที่ของกีฬาฟุตบอลไปในการต่อต้านภาวะการถูกควบคุมด้วย แม้จะเป็นการรับชมในพื้นที่คุ้นเคยก็ตาม อย่างน้อยในช่วงเวลาของการรับชมการแข่งขัน ผู้ชมก็ยังได้หลบเลี่ยงช่วงเวลาการทำงานมานั่งเชียร์ ผ่านพฤติกรรมที่แตกต่างออกไปจากช่วงเวลาปกติ เช่นการส่งเสียงเชียร์ สบต ตะโกน หรือออกท่าทาง แต่เมื่อเทียบกับการรับชมในสนามแข่งขัน แล้วการรับชมภายในบ้านนั้น ผู้ชมจะรับชมในบ้านของตน โดยไม่ได้พบปะกับคนแปลกหน้า อย่างน้อยก็ได้รับชมไปกับเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่พบพฤติกรรมการรับชมหรือเชียร์ในแบบสุดขีดที่มีการแต่งตัวหรือการนำอุปกรณ์การเชียร์เข้าไปร่วมเชียร์แต่อย่างใด อย่างมากก็แค่ใส่เสื้อทีมเชียร์เพื่อเป็นการสื่อสารให้เพื่อนในกลุ่มเห็นว่ากำลังเชียร์ทีมนี้อยู่

กล่าวโดยสรุป การชมฟุตบอลนั้นถือเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมต่อต้านภาวะการถูกควบคุมจากบริบทการทำงานและสภาพชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการรับชมในสนามแข่งขันที่เป็นประสบการณ์ตรงนั้น ผู้ชมได้เปลี่ยนบริบททั้งพื้นที่และเวลารวมทั้งได้แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ผิดแผกแตกต่างไปจากภาวะปกติ เมื่อได้ปรากฏตัวในที่สาธารณะท่ามกลางกลุ่มคน เป็นการต่อต้านกฎเกณฑ์ร่วม ที่มีการแสดงออกถึงตัวตนและสื่อสารถึงกัน ขณะที่การรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น หากเป็นการรับชมในบ้าน ซึ่งเป็นการรับชมในลักษณะเดิม ๆ รูปแบบการต่อต้านจะทำไปในเชิงปัจเจกบุคคล คือต่อต้านในลักษณะของการเชียร์และหลบเลี่ยงการทำงานในแง่มิติของเวลาเท่านั้น

พื้นที่ประกอบสร้างอัตลักษณ์ (construct identity) จากการศึกษาของ Fiske (อ้างอิงใน Dunning, 1999, pp. 3-4) นักวิชาการด้านวัฒนธรรมศึกษาอธิบายว่า กีฬานั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของการประกอบสร้างอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตน และความสัมพันธ์ของ “แฟนกีฬา” เพื่อให้พวกเขาได้รู้จักตนเองในแบบที่แตกต่างออกไปจากที่ถูกรู้จักในภาวะของการถูกจับตามอง (monitoring order) ซึ่ง Dunning (1999, p. 5) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในยุคสมัยใหม่ที่ผู้คนต้องดิ้นรนทำมาหากินนั้น สังคมได้เปิดทางให้กับผู้คนมีอิสระภายใต้กรอบด้วย ซึ่งกีฬาถือว่าเป็นพื้นที่ที่ผู้คนจะได้ใช้อิสระดังกล่าวในการแสดงตัวตน พฤติกรรม และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ตนสนใจอย่างเต็มที่ ดังข้อมูลในตาราง 12

ตาราง 12

เปรียบเทียบการประกอบสร้างอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่

พื้นที่	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
การประกอบสร้างอัตลักษณ์	ใช้สื่อสัญลักษณ์แสดงตัวตนได้อย่างเต็มที่ เช่น เสื้อทีม อุปกรณ์การเชียร์ เพนท์หน้า ส่งเสียงเชียร์ ร้องเพลง	ใช้สื่อสัญลักษณ์แสดงตัวตนบ้างเล็กน้อยผ่านการเชียร์ เช่น เสื้อทีมโปสเตอร์

อย่างไรก็ตาม หากพื้นที่ในการรับชมแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการรับชมในสนามแข่งขันหรือการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้าน ก็สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน การแสดงอัตลักษณ์ตัวตนในการเชียร์ฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกในสนามของผู้ชมนั้น สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน และไม่ชัดเจนที่แตกต่างกันไป คือ ใช้สื่อสัญลักษณ์แสดงตัวตนได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ ในวันที่มีการแข่งขันฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกนั้น ในสนามและรอบ ๆ มักจะพบเห็นการแสดงตัวตนหรืออัตลักษณ์การเป็น “แฟนบอล” ของผู้ชมออกมาในรูปแบบต่าง ๆ กัน และมีลักษณะการแสดงออกอย่างเต็มที่ โดยมีพฤติกรรมแสดงออกที่สามารถเห็นได้ทั่วไปในสนาม คือ การนำอุปกรณ์ในการเชียร์มาร่วมเชียร์ เช่น การใส่เสื้อทีม สวมผ้าพันคอ

การถือธง สวมหมวก การตีกลอง เพนท์หน้าตาเป็นต้น รวมไปถึงพฤติกรรมการแสดงออกให้เห็นระหว่างการเชียร์ เช่น การส่งเสียงเชียร์ ร้องเพลงประจำสโมสร ตะโกนคำ ประมุขชูมือ รวมไปถึงการแสดงออกถึงความเป็นเราออกมาเพื่อให้กองเชียร์คนอื่นรู้ว่าเราคือใครเชียร์ทีมอะไร ซึ่งพื้นที่การรับชมในสนามบอลเป็นพื้นที่ที่ผู้ชมสามารถการแสดงออกได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องอายใคร

นอกจากนี้ ยังมีผู้ชมบางกลุ่มที่เข้ามาชมฟุตบอลในสนามแบบแสดงตัวตนออกมาไม่ชัดเจน คือ แต่งกายธรรมดาเข้ามาชม ทำให้ผู้วิจัยต้องสังเกตท่าทีและทัศนคติในการเชียร์ คือ ดูเอาว่าเมื่อทีมใดยิงได้หรือได้เปรียบแล้วอากัปกริยาในเชียร์ของผู้ชมคนนั้นเป็นอย่างไร เช่น ภควรรตมีความชื่นชอบทีมชลบุรีอยู่แล้ว แต่เวลามาชมในสนามจะไม่แสดงออกว่าตนเชียร์ทีมชลบุรีให้เห็นจากภายนอก แต่ทุก ๆ ครั้งที่ชลบุรียิง ภควรรตก็จะดีใจแบบสุดเหวี่ยง และจากสัมภาษณ์ของผู้วิจัยเกี่ยวกับทีมชลบุรีพบว่า ภควรรตเชียร์ทีมชลบุรีมานานและมีความรอบรู้เกี่ยวกับทีมนี้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการติดตามทั้งในสนามและดูถ่ายทอดสดโดยตลอด

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ การแสดงอัตลักษณ์ในการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ในบ้านนั้นก็มีย่อออกมาเช่นเดียวกับในสนาม แต่ระดับในการแสดงตัวตนจะมีไม่มากเท่าในสนาม โดยลักษณะการแสดงบางอย่างก็มีความแตกต่างกับในสนาม ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

2.1 ใช้สื่อสัญลักษณ์แสดงตัวตนบ้างเล็กน้อยผ่านการเชียร์ กล่าวคือในการรับชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านนั้นมีการแสดงอัตลักษณ์หรือตัวตนในเชิงสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเชียร์ทีมฟุตบอลหรือตัวนักฟุตบอลคนโปรดนั้น เช่น พฤติกรรมการเชียร์ (ออกท่าทาง ส่งเสียง สบถ) แต่จะ ไม่มีการแต่งหน้าตาหรือมีการใช้อุปกรณ์การเชียร์เข้าประกอบการชมและเชียร์ฟุตบอลในบ้าน เนื่องจากไม่ได้อยู่ในที่สาธารณะเช่นเดียวกับในสนามที่ผู้ชมสามารถแสดงตัวตนให้ผู้อื่นเห็นได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งการแสดงออกทางอัตลักษณ์นั้นก็คือการสื่อสารนั่นเอง

ถึงกระนั้นการแสดงออกทางอัตลักษณ์นั้นจะมีมากกว่าเดิม ถ้ามีกลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้องมารับชม ผู้ชมอาจมีการใส่เสื้อทีมหรือการออกอาการในการลุ้นและเชียร์เพื่อเป็นการแสดงตัวตนให้กลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้องเห็นด้วย ทั้งนี้สรุปว่าการมีบุคคล

อื่นเข้ามาร่วมเชียร์ด้วยภายในบ้านเรือนนั้นสามารถเพิ่มระดับการแสดงอัตลักษณ์ของตัวผู้ชมออกมาด้วย ซึ่งผิดกับการรับชมเพียงคนเดียวที่มีเพียงการแก่งลังุ่นหน้าจอโทรทัศน์อาจมีการส่งเสียงเชียร์ออกมาเล็กน้อย ซึ่งเป็นพฤติกรรมการแสดงออกโดยปกติอยู่แล้วในการรับชมฟุตบอล

กล่าวโดยสรุป ผู้ชมได้พยายามสร้างและสื่ออัตลักษณ์ของตนผ่านการรับชมฟุตบอลในพื้นที่ต่าง ๆ โดยการรับชมในสนามแข่งขัน ผู้ชมจะมีการแสดงอัตลักษณ์ของตนเองออกมาเต็มที่ เพราะมีโอกาสดพบปะ ร่วมชม และสื่อสารกับคนอื่น ๆ มากมาย ขณะที่การรับชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์ในบ้านนั้น ที่มีลักษณะแบบครอบครั ผู้ชมจะมีการแสดงอัตลักษณ์ออกมาน้อยมาก อย่างไรก็ตาม ยังมีมิติของการสร้างสื่ออัตลักษณ์กับคนอื่น ๆ ด้วยในกรณีที่มักกลุ่มเพื่อนหรือญาติมาร่วมเชียร์ฟุตบอลด้วยกัน

ศาสนา (religion)/พิธีกรรม (ritual) Dunning (1999, pp. 6-7) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของกีฬาในข้อสุดท้ายนั้น คือบทบาทที่ว่าด้วยการเป็น “ศาสนา” ที่อาจกล่าวได้ว่าในสังคมสมัยก่อนได้จัดหน้าที่เหล่านี้แฝงไว้กับการรับชมกีฬาแล้ว อย่างเช่น ฟุตบอลมวย รักบี้ หรือเทนนิส เป็นต้น แต่พอมาถึงยุคปัจจุบันกระบวนการเข้าถึงหน้าที่เหล่านี้ด้วยประสบการณ์ตรงทำได้ยากลำบากกว่า กระทั่งเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชนที่ได้รับการพัฒนาก้าวไกลมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่เข้ามาอุดรรอยร้าวหรือลดช่องว่างลงได้ ก็ดูเหมือนว่าหน้าที่เหล่านี้ยังได้รับการตอบสนองไม่ต่างจากเดิม

จากบทบาทหน้าที่ของกีฬาดังกล่าว ผู้วิจัยพบทั้งหมด 5 ข้อ ตามที่ Dunning ได้กล่าวไว้ โดยเฉพาะการรับชมในสนามแข่งขันที่อาจจะอธิบายทั้ง 5 หน้าที่รวมกันได้ คือ ในสังคมสมัยใหม่ที่ผู้คนต้องดิ้นรนแสวงหา ต้องพบกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่บีบรัดกดดัน การหาทางออกเพื่อระบายสภาวะที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้ ในสังคมยุคเดิมนั้นการผ่อนคลายในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และต่อมาได้หายไปหรือลดน้อยลงไป เช่น หน้าที่ต่าง ๆ ของวัดที่มีทั้งการละเล่น งานรื่นเริง การทำบุญ หรือประเพณี ทว่าในปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่าวัดจะเหลือเพียงหน้าที่ด้านการทำบุญเท่านั้น ดังนั้น แหล่งผ่อนคลายของคนเมืองในสมัยใหม่จึงมีอยู่ในพื้นที่ที่ทำหน้าที่คล้ายกับวัดในสมัยก่อน นั่นคือให้ความบันเทิงและผ่อนคลาย เช่น ห้างสรรพสินค้า สวนสัตว์ รวมทั้งสนามฟุตบอล

คำว่าพิธีกรรมนั้น หากกล่าวอย่างสั้น ๆ คือ กิจกรรมของกลุ่มคนที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีการเริ่มต้น ดำเนินการ และจบสิ้นลงไป โดยแฝงนัยยะของการเปลี่ยนแปลงไว้ด้วย ซึ่งการรับชมกีฬาฟุตบอลนั้น นักวิชาการทางด้านสังคมวิทยาสื่อมวลชนเห็นว่า มีคุณลักษณะของการเข้าร่วมพิธีกรรม โดยเฉพาะการรับชมเป็นกลุ่มและมีการสร้างความรู้สึกร่วม ดังข้อมูลในตาราง 13

ตาราง 13

เปรียบเทียบพื้นที่การประกอบพิธีกรรมในแต่ละพื้นที่

พื้นที่	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
การประกอบพิธีกรรม	1. ผู้ชมส่วนมีส่วนร่วมในพิธีกรรมจริง ๆ ในสนามแข่งขัน 2. การสื่อสาร 2 ทาง ผู้ชมมีปฏิกริยาตอบสนองเป็นความรู้สึกร่วมในการเชียร์	1. ผู้ชมกลุ่มย่อย (ปัจเจกบุคคล) จัดพิธีกรรมการรับชมผ่านสื่อ 2. การสื่อสารทางเดียว แต่ผู้ชมมีปฏิกริยาตอบสนองต่อโทรทัศน์

อย่างไรก็ตาม แม้กีฬาฟุตบอลจะมีคุณลักษณะของการสร้างพิธีกรรม แต่รูปแบบและพฤติกรรมของการรับชมในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไป ทั้งในสนามแข่งขันและผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้าน ก็สะท้อนลักษณะของพิธีกรรมแห่งสื่อที่แตกต่างกันไป ดังนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน พฤติกรรมการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกในสนามของผู้ชมชาวไทยส่วนใหญ่ นั้น จะมีลักษณะการรับชมเป็นกลุ่มมากกว่าการรับชมคนเดียว ดังนั้นบทบาทหน้าที่ด้านการประกอบพิธีกรรม จึงมีรูปแบบมาจากความรู้สึกร่วมระหว่างผู้ชมกับผู้เล่นหรือระหว่างผู้ชมด้วยกันเอง โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ชมส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในพิธีกรรมจริง ๆ ในสนามแข่งขัน กล่าวคือ ถ้าพิจารณาจากการไปชมฟุตบอลในสนามต่าง ๆ ที่มีการแข่งขันฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกแล้ว ตามคุณลักษณะข้างต้นจะเห็นว่า พื้นที่ที่มีการวางแผนไปรับชมฟุตบอลนั้นก็จัดว่าเป็นช่วงเริ่มแรกของการเตรียมตัวเข้าสู่พิธีกรรมแล้ว เพราะบรรดาผู้ชมหรือแฟนบอลกำลังแยกตัวออกจากกิจกรรมในชีวิตประจำวันทั้งหลายไม่ว่าจะเป็น

เรื่องเรียนหรือทำงาน จนเมื่อเข้าสู่บริเวณสนามหรือเข้าไปในสนามเพื่อชมการแข่งขันนั้น ผู้ชมทั้งหลายก็ได้ปล่อยวางเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันออกไปหมดสิ้น เพื่อที่จะรับสิ่งใหม่ ๆ หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งก็คือเนื้อหาต่าง ๆ ในเกมฟุตบอล รวมทั้งบรรยากาศในและนอกสนามนั่นเอง และเมื่อกิจกรรมหรือสิ่งที่เรียกว่าพิธีกรรมนี้จบลง สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้นี้ จะมีส่วนเปลี่ยนแปลงในเรื่องของประสบการณ์ หรือความรู้ของผู้ชมเหล่านั้น

1.2 การสื่อสาร 2 ทาง กล่าวคือ พิธีกรรมในสนามยังถือได้ว่าเป็นสื่อหนึ่ง ที่อาจเรียกว่า “พิธีกรรมสื่อ” ที่มีแบบจำลองเป็นแบบการสื่อสารสองทาง นั่นคือ มีผู้ส่ง มีสาร และผู้รับสารที่ตอบกลับได้ โดยที่กิจกรรมการเชียร์ระหว่างการแข่งขัน อาทิ การส่งเสียงเชียร์ หรือการออกท่าทางไม่ว่าจะเป็นการตะโกนให้กำลังใจ สบด่า ร้องเพลง ตีกลอง เล่นเวฟ ประบมือ เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นพฤติกรรมในการเชียร์ของผู้ชมที่มีการตอบสนองต่อเกมการแข่งขันรวมถึงตัวนักฟุตบอลเอง สิ่งเหล่านี้จัดว่าเป็นพิธีกรรมสื่อ หรือการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (participatory communication) ที่ผู้ชมทั่วสนามสามารถมีส่วนร่วมได้ ซึ่งการสื่อสารสองทางระหว่างตัวนักฟุตบอลและผู้ชมในช่วงตลอดการแข่งขันนั้น เป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันในการเชียร์ แม้จะเป็นเพียงกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างหลวม ๆ หรือเป็นการชั่วคราวเท่านั้นก็ตาม เพราะเมื่อการแข่งขันจบก็แยกย้ายกันไป โดยกิจกรรมเหล่านี้ยังช่วยให้ผู้ชมมีอะไรทำที่เป็นมากกว่าดูเกมการแข่งขันด้วย นั่นคือการหันมาสร้างความรู้สึกร่วมในกลุ่มผู้ชมด้วยกันและเป็นการสื่อสารให้นักฟุตบอลในสนามได้รับรู้ว่า ในการแข่งขันนัดนี้ก็มีผู้ชมร่วมชมและเชียร์อยู่ในสนามด้วย

กล่าวได้ว่า การชมฟุตบอลในสนามนั้น มีลักษณะเป็นพิธีกรรมของผู้คนสมัยใหม่ที่จะช่วยดึงผู้คนให้เข้าร่วมชมในพื้นที่ และในช่วงเวลาพิเศษที่แยกออกมาจากกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกัน ที่ถือเป็นการสานสัมพันธ์เพื่อสร้างชุมชนของกลุ่มกองเชียร์ขึ้นมาโดยมีการชมฟุตบอลเป็นเป็นพิธีกรรมสื่อเป็นตัวเชื่อม แม้จะเป็นสายสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นชั่วคราว ซึ่งต่างกับพิธีกรรมในอดีต เพราะพิธีกรรมในอดีตนั้นจะเกิดขึ้นในชุมชนเดียวกัน ที่ผู้คนรู้จักมักคุ้น มีความสัมพันธ์กันมาก่อน และเกิดขึ้นในวิถีชีวิตประจำวันด้วย

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ ขณะที่การเดินทางไปชมฟุตบอลที่สนามแข่งขันจริง มีคุณลักษณะของการเข้าร่วมพิธีในพื้นที่จริง ไม่เพียงเพราะมีทั้งผู้เล่นและผู้ชมที่สามารถสร้างความหมายร่วมได้เท่านั้น ยังเป็นเรื่องของกิจกรรมของกลุ่มคนจำนวนมาก แต่การรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านเรือนจะเป็นการรับชมแบบปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มย่อย ซึ่งทำให้ลักษณะของการประกอบพิธีกรรมมีความแตกต่างออกไป ดังนี้

2.1 ผู้ชมกลุ่มย่อย (ปัจเจกบุคคล) จัดพิธีกรรมการรับชมผ่านสื่อ กล่าวคือ การรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ในครัวเรือนมักจะเป็นการชมร่วมกับกลุ่มผู้ชมกลุ่มย่อย ที่คุ้นเคย เช่น กลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ไม่เป็นกลุ่มใหญ่ เหมือนในสนามแข่งขัน ถึงแม้จะเป็นการรับชมในบ้าน แต่ก็มีพฤติกรรมในการร่วมชม และเชียร์ ที่มีนัยยะในการร่วมชมไปกับผู้ชมที่นั่งชมในสนามแข่งขันด้วย เพราะแม้จะชมกันต่างพื้นที่แต่ก็ชมในเวลาเดียวกัน เช่น การถ่ายทอดสดฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกจากสนามที่ผู้ชมทั้งในสนามและที่รับชมผ่านสื่อโทรทัศน์สามารถรับชมได้พร้อม ๆ กัน อาจกล่าวได้ว่า การชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์ในบ้านเรือนนั้น เป็นการสร้างพิธีกรรมในระดับของครอบครัว กล่าวคือ ไม่เป็นการเปิดพื้นที่ร่วมชมกับคนอื่น ๆ ที่ไม่รู้จัก ดังนั้น ความรู้สึกร่วมของผู้ชมในบ้านจึงเป็นความรู้สึกร่วมเฉพาะมิติเวลาเท่านั้น

2.2 การสื่อสารทางเดียว กล่าวคือ กรณีการชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น มิติที่หายไปก็คือ การสื่อสารไป-กลับ ระหว่างผู้ชมและผู้เล่น ที่ไม่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ลักษณะของพิธีกรรมสื่อ จึงเป็นรูปแบบของการสื่อสารทางเดียว จากการแข่งขันในสนามผ่านกระบวนการถ่ายทอดสด โดยมีจอโทรทัศน์เป็นสื่อกลาง แต่ด้วยพลังของเกมการแข่งขันฟุตบอลนั้น กลับส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาต่อผู้ชมที่แสดงออกมาในลักษณะพฤติกรรมของการเชียร์ อาทิ อารมณ์ซึมเศร้า หรือดีใจ ซึ่งถือเป็นพิธีกรรมในพื้นที่ของการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์

กล่าวโดยสรุป การชมฟุตบอลในสนามแข่งขันก็คือ “กระบวนการประกอบพิธีกรรม” (ritualisation) ของผู้คนในสังคมสมัยใหม่นั้นเอง กล่าวคือ เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้คนที่ปลีกตัวออกมาจากชีวิตประจำวัน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน แม้ว่าต่างคนต่างมา โดยที่ไม่รู้จักมักคุ้นกันมาก่อน แต่ก็สามารถมารวมตัวกันได้ มีการสานสัมพันธ์สร้างความหมายร่วมและความรู้สึกร่วมผ่าน “พิธีกรรมสื่อ” นั่นคือ

การชมฟุตบอล ซึ่งแตกต่างไปจากพิธีกรรมสมัยก่อนที่มักเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น งานบวช งานบวชศรีสู่ขวัญ งานแต่งงาน เป็นต้น และที่สำคัญ คือ เกิดขึ้นในชุมชน โดยผู้เข้าร่วมนั้นเป็นคนในชุมชนเดียวกัน จึงรู้จักกันมาก่อน ดังนั้นเมื่อพิธีกรรมจบลง จะช่วยให้ผู้คนกระชับความสัมพันธ์กันมากขึ้น แต่พิธีกรรมการชมฟุตบอลนั้น เมื่อเสร็จสิ้นลงก็จะต่างคนต่างแยกย้ายกันกลับ เนื่องจากไม่มีรากความสัมพันธ์กันมาก่อน ขณะที่พิธีกรรมการชมผ่านสื่อโทรทัศน์ในบ้านนั้นจะเป็นการรับชมเฉพาะกลุ่มคนที่รู้จัก และสนิทสนมกัน แต่จะมีการรับชมที่เป็นส่วนตัวค่อนข้างสูง หรือเรียกว่าเป็นปัจเจกบุคคล โดยการรับชมในสนามแข่งขันนั้นเปิดโอกาสให้คนเข้าร่วมพิธีกรรม แต่การรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์นั้นแม้จะเป็นการรับชมภาพ “เสมือนจริง” (virtuality) ที่พื้นที่จะแตกต่างกัน แต่เป็นการรับชมในช่วงเวลาเดียวกัน (simultaneity)

พฤติกรรมของแฟนบอลชาวไทยในการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก ผ่านสนามแข่งขัน และผ่านสื่อโทรทัศน์ เปรียบเทียบตามระดับการตอบสนอง และความคลั่งไคล้ของความเป็นแฟน

เมื่อมีการแข่งขันฟุตบอลเกิดขึ้นที่ไหนก็ต้องมีผู้ชมคอยติดตามรับชมและเชียร์ตามมา โดยมีความนิยมขึ้นชอบในทีมและตัวนักเตะ ซึ่งคนกลุ่มนี้อาจเรียกได้ว่า แฟนฟุตบอล โดยในงานวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยได้มีการประยุกต์แนวทางของแนวคิด “แฟน” และ “แฟนคอม” ให้เข้ากับการวิเคราะห์ของข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาคือ พฤติกรรมการรับชมฟุตบอลในสนาม และพฤติกรรมการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านเรือน ที่มี 2 พื้นที่ด้วยกัน โดยมีการแบ่งระดับพฤติกรรมความเป็นแฟนบอลไปตามระดับความคลั่งไคล้ที่สามารถแบ่งออกมาได้ 3 กลุ่ม คือ แฟนบอลพันธุ์แท้ แฟนบอลทั่วไป แฟนบอลขจร ที่สามารถเปรียบเทียบออกมา ดังข้อมูลในตาราง 14

ตาราง 14

เปรียบเทียบความสัมพันธของแฟนบอลที่มีระดับพฤติกรรมความคลั่งไคล้ตามกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยแยกตามช่วงเวลาในแต่ละพื้นที่

พฤติกรรมแฟนบอล					
ก่อนการรับชม			ระหว่างการรับชม		
สนาม	โทรศัพท์	สนาม	โทรศัพท์	สนาม	โทรศัพท์
แฟนบอลพันธุ์แท้	1. เปิดรับสื่อมาก	ไม่นิยมรับชม	ไม่นิยมรับชม	1. แสดงออกในการเชียร์มาก	1. อยู่ทำกิจกรรมในสนามก่อนกลับ
	2. ชื่อของที่ระลึกมาก				
	3. มาถึงสนามเร็ว				
แฟนบอลทั่วไป	1. เปิดรับสื่อ	เปิดรับสื่อ	1. แสดงออก	1. เปิดรับสื่อ	1. เปิดรับสื่อ
	พอสมควร				
	2. ชื่อของที่ระลึกบ้าง				
แฟนบอลชาจร	3. เข้าสนามเร็ว	หน้าโทรศัพท์เลย	2. ใช้อุปกรณ์ในการเชียร์	2. ไม่ใช้อุปกรณ์	2. มีอารมณ์ร่วมหลังเกม
	1. เปิดรับสื่อน้อย				
	2. ไม่นิยมซื้อของที่ระลึก				
	3. เข้าสนามช้า	อย่างอื่นไปด้วย	พอสมควร	2. ไม่ใช้อุปกรณ์	2. ไม่มีอารมณ์ร่วมหลังเกม

แฟนบอลพันธุ์แท้ (real football fan) เป็นผู้ที่มีความคลั่งไคล้ต่อการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกมากที่สุด มักมีทีมโปรดที่ตนเชียร์เพียงหนึ่งทีม พฤติกรรมของแฟนบอลกลุ่มนี้จะนิยมไปรับชมทีมแข่งขันที่สนามเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แม้ว่าทีมที่ตนเองเชียร์จะไปแข่งขันในต่างจังหวัดไกล ๆ แฟนบอลเหล่านี้ก็ไม่ลดละที่จะตามไปเชียร์

แฟนบอลพันธุ์แท้ บุคคลทั่วไปสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย จากการแต่งตัวไปเชียร์ด้วยเสื้อทีมโปรด มีการซื้อของที่ระลึก เช่น พวงกุญแจ ผ้าพันคอ หมวก เป็นต้น รวมทั้งมีการพูดคุยเรื่องฟุตบอล ตลอดจนมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันระหว่างแฟนบอล จนกระทั่งมีการตั้งกลุ่มแฟนคลับ และกลุ่มกองเชียร์ร่วมขึ้นมา ซึ่งแฟนบอลพันธุ์แท้ นั้นจะเป็นบุคคลที่ให้ความสนใจและใช้เวลาไปกับฟุตบอลมาก โดยถือว่าฟุตบอล คือ ประเด็นหลักในการใช้ชีวิตที่นอกเหนือจากภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบประจำวัน มักจะมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเชียร์ทั้งในสนามก่อนเกม ระหว่างเกม หลังเกม อย่างเต็มที่ เพื่อให้กำลังใจทีมที่ตนเชียร์ ทั้งยังเป็นการแสดงอัตลักษณ์ของตนออกมาให้ได้รับรู้กันอย่างชัดเจน นอกจากนี้แฟนบอลพันธุ์แท้จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีจำนวนไม่มากนัก ถ้าเทียบกับแฟนบอลในกลุ่มอื่น ๆ แต่เป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการการรับชมฟุตบอลอย่างมาก

แฟนบอลทั่วไป (normal football fan) แฟนบอลชาวไทยที่มีการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกส่วนใหญ่มักจะอยู่ในกลุ่มแฟนบอลทั่วไป คือ มีการติดตามรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในสนามในเกมที่ทีมโปรดของตนลงแข่ง แต่ถ้าทีมโปรดต้องไปแข่งขันในนัดเยือนนั้น แฟนบอลเหล่านี้ก็จะติดตามไปรับชมด้วยแต่ในข้อจำกัดเรื่องของระยะทาง ถ้าไกลมากเกินไปก็จะเปลี่ยนมารับชมการถ่ายทอดสดที่บ้านแทน แต่แฟนบอลกลุ่มนี้อาจงดการรับชมฟุตบอลได้เนื่องจากวันแข่งขันที่พวกเขาอาจจะทำงานหรือติดธุระ ไม่เหมือนกับแฟนบอลพันธุ์แท้ที่ไม่ว่าจะมีอุปสรรคอย่างไรพวกเขาก็จะติดตามไปเชียร์อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ แฟนกลุ่มดังกล่าวจะมีการเปิดรับสื่อที่มีข้อมูลเกี่ยวกับฟุตบอลมาก และในส่วนพฤติกรรมการเชียร์รวมทั้งการพูดคุยเกี่ยวกับฟุตบอลจะเป็นไปตามอารมณ์ร่วมที่เกิดขึ้นขณะรับชมฟุตบอลที่ไม่ต่างไปจากแฟนบอลในกลุ่มของแฟนบอลพันธุ์แท้

โดยแฟนบอลทั่วไปนี้เป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของฟุตบอลเป็นอย่างดี แต่ก็ไม่ได้แสดงออกมามากให้เห็นได้อย่างชัดเจน นอกจากได้เข้าไปพูดคุย โดยส่วนใหญ่ แฟนบอลกลุ่มนี้จะเป็นการรวมตัวกันระหว่างกลุ่มเพื่อนที่มีความสนิทสนมกัน

แฟนบอลขจร (slight football fan) เป็นแฟนบอลที่แสดงออกถึงความชื่นชอบในฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกน้อยที่สุด คือ ไม่มีทีมเชียร์เป็นที่แน่นอน เป็นการชมเพราะกระแส และเพื่อเป็นการผ่อนคลายเท่านั้น ไม่ได้ติดตามชมเพราะชอบหรือคลั่งไคล้ในฟุตบอล โดยแฟนบอลเหล่านี้ไม่ได้ติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลไทยในทุกสัปดาห์ เป็นรับชมแบบนาน ๆ จะรับชมที เป็นการรับชมเฉพาะในนัดที่สะดวกต่อการรับชม หรือในนัดที่ได้รับการสนใจสูง อย่างเช่น เมืองทองฯ พบกับชลบุรีฯ แฟนบอลเหล่านี้ก็จะไปรับชมถึงสนาม แต่ถ้าในนัดที่ไม่ได้รับความสนใจก็จะรับชมในบ้านแทน แต่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับการรับชมเป็นพิเศษ โดยอาจมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไปพร้อมกับการรับชมด้วย นอกจากนี้ แฟนบอลกลุ่มนี้ยังมีการติดตามข่าวสารในวงการฟุตบอลจากสื่อต่าง ๆ น้อยมาก เนื่องฟุตบอลไม่ใช่ปัจจัยหลักในความสนใจของแฟนบอลเหล่านี้ และในส่วนพฤติกรรมเชียร์ รวมทั้งการพูดคุยเกี่ยวกับฟุตบอลจะไม่มีอารมณ์ไปกับการแข่งขันเท่ากับแฟนบอลในสองข้อแรก คือ เป็นการนั่งดูเฉย ๆ ที่มีการแสดงออกน้อยมาก โดยแฟนบอลขจรนี้เป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของฟุตบอลไม่มากนักอาจแค่เข้าใจในกติกาฟุตบอลเท่านั้น พุดง่าย ๆ ว่าพอดูฟุตบอลเป็น แต่อาจไม่รู้ว่ใครเป็นใครในสนาม ซึ่งรู้จักเพียงแค่สตาร์นักเตะดัง ๆ โดยส่วนใหญ่แฟนบอลกลุ่มนี้จะเป็นการรวมตัวกันระหว่างญาติพี่น้องภายในครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อนที่คิดว่าฟุตบอลเป็นเครื่องผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน และเป็นสิ่งบันเทิงที่ไม่ต่างจากการไปดูหนังหรือเดินห้าง

กล่าวโดยสรุป ระดับความคลั่งไคล้ของแฟนบอลที่มีต่อฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกนั้นสามารถแบ่งประเภทของแฟนบอลออกมาได้ทั้งหมด 3 ระดับ คือ กลุ่มแฟนบอลพันธุ์แท้ที่มีความนิยมในการรับชมฟุตบอลมากที่สุด นอกจากนี้ แฟนบอลกลุ่มนี้ยังแสดงอัตลักษณ์ที่让别人เห็นอย่างชัดเจนว่าพวกตนเป็นกองเชียร์พันธุ์แท้ โดยระดับของแฟนบอลทั่วไปนั้นจะอยู่ในส่วนรองลงมาถ้าเทียบกับกลุ่มแฟนบอลพันธุ์แท้แล้ว แฟนกลุ่มดังกล่าวจะมีการเปิดรับสื่อที่มีข้อมูลเกี่ยวกับฟุตบอลมาก

และในส่วนพฤติกรรม การเข้าร่วมทั้งการพูดคุยเกี่ยวกับฟุตบอลจะเป็นไปตามอารมณ์ร่วมที่เกิดขึ้นขณะรับชมฟุตบอลที่ไม่ต่างไปจากแฟนบอลในกลุ่มของแฟนบอลพันธุ์แท้ โดยแฟนบอลทั่วไปนี้เป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของฟุตบอลเป็นอย่างดี แต่ก็ไม่ได้แสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับแฟนบอลพันธุ์แท้ ในส่วนของแฟนบอลชากรนั้น จะเป็นการติดตามชมฟุตบอลเพราะกระแส และเพื่อเป็นการผ่อนคลายเท่านั้น ไม่ได้ติดตามชมเพราะชอบหรือคลั่งไคล้ในฟุตบอล โดยแฟนบอลเหล่านี้ไม่ได้ติดตามชมการแข่งขันฟุตบอลไทยในทุกสัปดาห์ เป็นรับชมแบบนาน ๆ จะรับชมที เป็นการรับชมเฉพาะในนัดที่สะดวกต่อการรับชม หรือในนัดที่ได้รับความสนใจสูงเท่านั้น เช่น คู่บิ๊กแมตช์ อย่างทีมเมืองทองฯ พบทีมชลบุรี เป็นต้น

พฤติกรรมของแฟนบอลชาวไทยในการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก ผ่านสนามแข่งขัน และผ่านสื่อโทรทัศน์ เปรียบเทียบตามความพึงพอใจและการต้องการใช้สื่อมวลชน

ผู้ชมแต่ละคนมีความต้องการในการใช้สื่อมวลชนแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชมที่มีการรับชมฟุตบอลทั้งในสนามและผ่านสื่อโทรทัศน์นั้นมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ กันเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจที่แตกต่างกันออกไป

McCombs and Becker (1979, pp. 3-5) ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อว่า *Using Mass Communication Theory* เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้สื่อตามความพอใจและความต้องการ (uses and gratification) ว่าบุคคลจะใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการดังต่อไปนี้ (1) ต้องการรู้เหตุการณ์ (surveillance) โดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้ทันเหตุการณ์ให้ทันสมัยและรู้ว่าอะไรมีความสำคัญพอที่จะเรียนรู้ (2) ต้องการช่วยตัดสินใจ (decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบ ๆ ตัวได้ (3) ความต้องการข้อมูลเพื่อการพูดคุยหรือสนทนา (discussion) โดยการรับสื่อมวลชน ทำให้บุคคลมีข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการพูดคุยกับบุคคลอื่น (4) ความต้องการมีส่วนร่วม (participation) ในเหตุการณ์

และความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว (5) ความต้องการเสริมความคิดเห็น หรือการสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (reinforcement) และ (6) ความต้องการความบันเทิง (relaxing and entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวทางของ McCombs and Becker ทั้ง 6 ข้อนี้มาประยุกต์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับชมให้ คือ พฤติกรรมการรับชมฟุตบอลในสนาม และพฤติกรรมการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านเรือนที่มี 2 พื้นที่ด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ต้องการรู้เหตุการณ์ (surveillance) จากการศึกษาของ McCombs and Becker (1979, pp. 6-7) ได้กล่าวว่า ผู้ใช้สื่อนั้นจะต้องสามารถรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวโดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้ทันเหตุการณ์ให้ทันสมัยและรู้ว่าอะไรมีความสำคัญพอที่จะเรียนรู้

ตาราง 15

เปรียบเทียบความต้องการรู้เหตุการณ์ของผู้ชมในแต่ละพื้นที่

ความต้องการ	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
ความต้องการรู้เหตุการณ์	1. เพื่อที่จะได้รู้วันและเวลา	1. เพื่อที่จะได้รับรู้โปรแกรมถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์
	เพื่อวางแผนที่จะเดินทางไปสนาม	
	2. เพื่อที่จะรับทราบข่าวคราว	2. เพื่อที่จะรับทราบข่าวคราว
	ความเป็นไปเกี่ยวกับฟุตบอลไทย	ความเป็นไปเกี่ยวกับฟุตบอลไทย

วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อมวลชนด้านความต้องการรู้เหตุการณ์ของผู้ชมในพื้นที่การรับชมต่าง ๆ นั้น สามารถแยกได้ดังนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน ผู้ชมหรือแฟนบอลที่ต้องการรับชมการแข่งขันฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกในสนามย่อมต้องมีการรับรู้ข้อมูลจากสื่อมวลชนอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรืออินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะทราบถึงวันและเวลาที่แน่นอนของการแข่งขันในสนาม ทั้งนี้ เป็นการรับรู้ข่าวคราวเพื่อเตรียมความพร้อมและวางแผนในการไปรับชมในสนามได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันที่ผู้ชมต้องการที่จะไปรับชม จากที่การแข่งขัน

ฟุตบอลในสนามมีการกำหนดเวลาที่ตายตัว ผู้ชมไม่สามารถที่จะกำหนดขึ้นเองได้ ทำให้การรับรู้ข่าวสารจากสื่อเพื่อรับทราบเหตุการณ์เกี่ยวกับการรับชมฟุตบอลเป็นสิ่งที่สำคัญ

นอกจากนี้ ผู้ชมยังมีความต้องการที่จะรู้เหตุการณ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวในวงการฟุตบอลไทยด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้ชมไม่เพียงที่จะต้องการรู้ในส่วนของทีมโปรดแล้ว ยังมีความต้องการที่จะรู้ความเป็นไปของทีมอื่น ๆ ด้วยเพื่อประเมินสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมไปถึงข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในสนามและนอกสนาม เช่น ชีวิตส่วนตัวของนักฟุตบอลที่ชอบ ข่าวซุบซิบในวงการฟุตบอล เป็นต้น ด้วยเหตุต่าง ๆ นี้เองที่ทำให้บรรดาผู้ชมหรือแฟนบอลมีการเปิดรับข้อมูลจากสื่อเพื่อรับรู้เหตุการณ์

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ เช่นเดียวกับผู้ชมในสนามแข่งขัน ผู้ชมที่มีการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ย่อมมีความต้องการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อทราบโปรแกรมถ่ายทอดสดของทางช่องที่ถ่ายทอด ทำให้ผู้ชมสามารถที่จะมีการวางแผนและเตรียมตัวที่จะรับชมการถ่ายทอดฟุตบอลแมตช์นั้น ๆ ได้ และผู้ชมยังมีความต้องการที่จะรู้เหตุการณ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวในวงการฟุตบอลไทยด้วย เช่นเดียวกับผู้ชมที่รับชมในสนามแข่งขัน เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นการรับชมในรูปแบบใดก็ตาม ผู้ชมหรือแฟนบอลย่อมมีความต้องการที่จะรับรู้สื่อเพื่อที่จะรับรู้ถึงเหตุการณ์ความเป็นไปเกี่ยวกับฟุตบอลนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป สำหรับความต้องการรู้เหตุการณ์ของผู้ชมในแต่ละพื้นที่ทั้งรับชมในสนามหรือรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์จะมีความต้องการรับรู้เหตุการณ์โดยทั่วไปโดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับฟุตบอลเหมือน ๆ กัน เช่น รับรู้โปรแกรมการแข่งขัน ข่าวคราวความเป็นไปเกี่ยวกับฟุตบอลไทย ข่าวซุบซิบในวงการฟุตบอล เป็นต้น ทั้งนี้ บรรดาผู้ชมอาจใช้เพื่อเป็นวางแผนเพื่อที่จะเตรียมตัวในการรับชมการแข่งขันฟุตบอลที่กำลังจะเกิดขึ้น หรือเพื่อที่จําแนข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาใช้ในการพูดคุยกันระหว่างกลุ่มแฟนบอล เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

ช่วยตัดสินใจ (decision) McCombs and Becker (1979, p. 8) ได้กล่าวว่า บุคคลจะใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการเพื่อต้องการช่วยตัดสินใจ โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสถานะหรือเหตุการณ์รอบ ๆ ตัวได้ ดังข้อมูลในตาราง 16

ตาราง 16

เปรียบเทียบความต้องการในการช่วยตัดสินใจของผู้ชมในแต่ละพื้นที่

	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
ความต้องการ ในการช่วย ตัดสินใจ	ใช้ตัดสินใจเลือกชมฟุตบอลในคู่ ที่ต้องการชม เพราะเหตุผลเรื่อง ความสะดวกในด้านการเดินทาง หรือธุระส่วนตัวและทีมที่เชียร์	ใช้ตัดสินใจเลือกชมฟุตบอลในคู่ ที่ต้องการชมในการถ่ายทอดสด เพราะไม่สามารถตามไปเชียร์ ในสนาม

วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้ชมในพื้นที่
การรับชมต่าง ๆ นั้น สามารถแยกได้ดังนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน ความต้องการด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูลจากสื่อมวลชน
นั้นจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเรื่องราวในชีวิตประจำวันของผู้ชมหรือแฟนบอล ที่เห็น
ได้ชัดคือการตัดสินใจเลือกชมฟุตบอลคู่ใด เวลาและสถานที่ใด โดยผู้ชมนั้นจะนำข้อมูล
จากสื่อมวลชนมาใช้ในการตัดสินใจเลือกชมฟุตบอลในคู่ที่ต้องการชม ซึ่งตามปกติแล้ว
จะเป็นการรับชมคู่โปรด หรือคู่บ๊ิกแมตช์ โดยปกติแล้วแต่ละสัปดาห์จะมีฟุตบอลไทยลีก
เตะในแต่ละสนามหลายคู่ การจะติดตามรับชมทุกคู่เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ผู้ชมจึงต้อง
ตัดสินใจเลือกชมคู่ที่มีความหมายมากที่สุด ซึ่งการไปรับชมที่สนามนั้นมีตัวแปร
ในหลาย ๆ ด้านที่ส่งผลต่อการตัดสินใจไปรับชม อาทิ เป็นทีมโปรด การเดินทางสะดวก
ไม่ไกลจนเกินไป มีกำลังทรัพย์เพียงพอ ดังนั้น เมื่อผู้ชมได้ดูโปรแกรมและสนามที่ใช้
ในการแข่งขันจากสื่อต่าง ๆ ผู้ชมก็จะตัดสินใจเลือกคู่ที่จะชมได้ เช่น ผู้ชมที่เชียร์
ทีมเมืองทองฯ ถ้าเป็นการเตะในสนามของตนเองที่ใกล้บ้าน หรือพอเดินทางไปชมได้นั้น
ผู้ชมดังกล่าวก็อาจมีการตัดสินใจไปรับชมที่สนามจริง แต่ถ้าในอีกสัปดาห์ เมื่อผู้ชมรู้ว่า
ทีมเมืองทองฯ ต้องไปแข่งกับทีมต่างจังหวัดที่ไกล ๆ ผู้ชมบางกลุ่มก็อาจตัดสินใจไม่ตาม
ไปชมเนื่องจากระยะทาง และมีการรับชมการถ่ายทอดสดจากทางสื่อโทรทัศน์ในที่สุด
จากที่กล่าวมา แสดงว่าเมื่อผู้ชมมีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการแข่งขันจากสื่อแล้วจะส่งผล
ให้ผู้ชมเองมีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกคู่ที่จะรับชม

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ เหตุผลในการตัดสินใจของผู้ชมฟุตบอลที่มีการรับรู้ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ แล้วนั้น เช่นเดียวกับการรับชมในสนาม คือ เมื่อรับทราบวัน เวลา สนามที่จะแข่งขันและโปรแกรมการถ่ายทอดสดแล้ว ผู้ชมจะตัดสินใจที่จะเลือกสถานที่ในการรับชม บางครั้งเมื่อผู้ชมบางรายที่อาจติดธุระ หรือการงานที่คั่งค้าง นอกจากนี้ การที่รู้ว่าทีมที่ต้องการรับชมไปแข่งขันในสนามที่อยู่ในต่างจังหวัด จะทำให้การเลือกชมการถ่ายทอดสดภายในบ้านนั้นเป็นตัวเลือกที่สำคัญในการรับชมของผู้ชมมากกว่าที่จะไปรับชมในสนามแข่งขัน

กล่าวโดยสรุป การตัดสินใจเลือกคู่และพื้นที่ที่จะรับชมของผู้ชมหรือแฟนบอลนั้นมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งเหตุผลทั้งหลายนี้สามารถตีความได้ง่าย ๆ ว่าขึ้นอยู่กับความสะดวกในการรับชมของผู้ชมแต่ละราย ทั้งนี้ก่อนการเลือกคู่ที่จะรับชมไม่ว่าจะเป็นการรับชมในสนามหรือผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น ผู้ชมจำเป็นต้องมีการรับรู้ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ก่อนที่จะใช้ข้อมูลนั้น ๆ มาใช้ในส่วนของการตัดสินใจนั่นเอง

ต้องการข้อมูลเพื่อการพูดคุยหรือสนทนา (discussion) จากการศึกษาของ McCombs and Becker (1979, p. 10) ได้กล่าวไว้ว่า ความต้องการข้อมูลเพื่อการพูดคุยหรือสนทนานั้น โดยการเรียนรู้จากสื่อมวลชนจะมีส่วนช่วยทำให้บุคคลเหล่านั้นมีข้อมูลที่นำไปใช้ในการพูดคุยกับบุคคลอื่นได้

ผลการวิจัยพบว่า การพูดคุยกันด้วยเรื่องฟุตบอลนั้นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้ในทุก ๆ ช่วงเวลาตั้งแต่เริ่มต้นการแข่งขัน จนกระทั่งการแข่งขันจบลง ดังข้อมูลในตาราง 17

ตาราง 17

เปรียบเทียบความต้องการข้อมูลเพื่อพูดคุยหรือสนทนาของผู้ชมในแต่ละพื้นที่		
	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
ความต้องการ	ใช้เป็นหัวข้อสนทนายระหว่าง	ใช้เป็นหัวข้อสนทนายระหว่าง
ข้อมูลเพื่อพูดคุยหรือสนทนา	กลุ่มผู้ชมหรือแฟนบอลด้วยกัน	กลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้องที่รับชมด้วยกัน

วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อช่วยในการเพิ่มข้อมูลในการพูดคุยหรือสนทนาของผู้ชมในพื้นที่การรับชมต่าง ๆ นั้น สามารถแยกได้ดังนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน การสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การรับชมในสนามก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่เป็นจุดรวมตัวของผู้คนทำให้เกิดเป็นกลุ่มของสังคมขึ้นมาเพื่อกิจกรรมการดูฟุตบอล ดังนั้นมนุษย์เป็นสัตว์สังคม และการสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นผู้ชมจึงมีความต้องการที่จะเปิดข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนาระหว่างกลุ่มผู้ชมหรือแฟนบอลในสนามด้วยกัน โดยเนื้อหาที่ผู้ชมฟุตบอลนั้นใช้ในการพูดคุยนี้จะป็นทั้งเรื่องของเทคนิคการเล่นฟุตบอล เช่น 11 ตัวผู้เล่นที่คาดว่าจะลงสนาม แผนของผู้จัดการทีมที่ได้วางเอาไว้ รวมไปถึงการวิเคราะห์วิจารณ์เกมการแข่งขัน นอกจากนี้ยังเป็นการพูดคุยในเชิงข่มกัันระหว่างผู้ชมหรือแฟนบอลที่เชียร์ทีมตรงกันข้าม โดยมีการแสดงความคิดเห็นเพื่อเชียร์ทีมที่ตนเองชื่นชอบ และทั้บัณทีมคู่แข่งด้วย

การพูดคุยกัน^๑ในสนามนั้นจะเป็นการพูดคุยระหว่างกลุ่มกองเชียร์ด้วยกัน ซึ่งอาจเป็นการพูดคุยระหว่างกลุ่มที่ไม่เคยรู้จักกันเลยก็ได้ ดังเช่นบทบาทหน้าที่ของกีฬาในข้อที่ 1 ที่กล่าวเอาไว้ว่ากีฬาเป็น “ภาษากลางเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่สามารถละลายน้ำแข็งที่เย็นชาระหว่างกลุ่มคนที่ไม่รู้จักกันได้”

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ การรับชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์นั้นก็มีการพูดกันเกี่ยวกับฟุตบอลระหว่างผู้ชมด้วยกันตั้งแต่ก่อนการแข่งขันจนกระทั่งการแข่งขันจบลง ซึ่งการพูดคุยเกี่ยวกับฟุตบอลนั้นผู้ชมจำเป็นต้องมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ เป็นอย่างดีเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสนทนา โดยการสนทนาระหว่างกลุ่มผู้ชมที่มีการรับชมภายในบ้านนั้นจะเป็นกลุ่มสนทนาเล็ก ๆ ที่คุ้นเคยกันเท่านั้น อาจเป็นการพูดคุยกันระหว่างกลุ่มเพื่อน ญาติสนิท หรือแขกที่เข้ามารับชมด้วยกัน เนื่องการรับชมภายในบ้านจะเป็นพื้นที่การรับชมแบบส่วนตัวมากกว่า

ลักษณะของการพูดคุยนั้นจะมีประเด็นคล้าย ๆ กับการรับชมในสนาม คือ มีประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับรูปเกม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับฟอร์มของผู้เล่น ซึ่งอาจมีการถกเถียงกันด้วยอารมณ์ร่วมกับการแข่งขันที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้น ทำให้อาจมีคำหยาบเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเช่นเดียวกับในสนาม

กล่าวโดยสรุป จากการที่ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคมจึงต้องมีการสื่อสารระหว่างกันตลอดเวลา ทำให้ทั้งการรับในสนามแข่งขันและการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น ผู้ชมจะมีการพูดคุยสนทนากันตลอดเกี่ยวกับการแข่งขันที่เกิดขึ้น ซึ่งการพูดคุยทั้งหลายนี้ ผู้ชมจำเป็นต้องมีการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นที่จะสนทนาจากสื่อมวลชนด้วย ซึ่งจากการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า นอกจากผู้ชมจะมีการพูดคุยแบบตัวต่อตัวกันแล้ว ยังมีการพูดคุยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น การส่ง SMS ถึงกัน หรือส่ง SMS ผ่านรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุต่าง ๆ นอกจากนี้สื่ออินเทอร์เน็ตก็ยังเป็นอีกช่องทางที่ผู้ชมใช้ในการสนทนากันด้วย เช่น การคุยผ่านเว็บไซต์อย่าง Facebook MSN เป็นต้น

ต้องการมีส่วนร่วม (participation) จากข้อมูลของ McCombs and Becker (1979, p. 11) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการมีส่วนร่วม (participation) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว

ดังนั้น เหตุผลที่มนุษย์นั้นเป็นสัตว์สังคมที่มีความต้องการมีส่วนร่วมกับความ เป็นไปรอบ ๆ ตัว การได้ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือแสดงตัวตนว่าเป็นแฟนบอลของทีมฟุตบอลนั้นเป็นการเข้าสังคมอย่างหนึ่ง ดังข้อมูลในตาราง 18

ตาราง 18

เปรียบเทียบความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการมีส่วนร่วมของผู้ชมในแต่ละพื้นที่

พื้นที่	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
ความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการมีส่วนร่วม	เพื่อการมีส่วนร่วมในการแสดงตนว่า เป็นแฟนฟุตบอลต่อกลุ่มกองเชียร์ อย่างเต็มที่	เพื่อการมีส่วนร่วมในการรับชมระหว่างกลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้อง

วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อช่วยในการเพิ่มข้อมูลในความต้องการในการมีส่วนร่วมของผู้ชมในพื้นที่การรับชมต่าง ๆ นั้น โดยสามารถแยกได้ดังนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน จากแนวคิดด้านบทบาทหน้าที่ของกีฬาในข้อ 4 ที่กล่าวไว้ว่า “กีฬาเป็นพื้นที่ในการประกอบอัตลักษณ์ของแฟนกีฬา” ดังนั้นการแสดงอัตลักษณ์ของตัวตนในการเชียร์ฟุตบอลในสนามออกมอย่างเต็มที่ของผู้ชมหรือแฟนบอลนั้น เป็นการใช้สื่อซึ่งก็คือการรับชมฟุตบอลเพื่อการมีส่วนร่วมในการรับชมหรือร่วมเชียร์กับกลุ่มแฟนบอลคนอื่น ๆ โดยผู้ชมจะมีการแสดงตัวตนออกมอย่างชัดเจน ทั้งการพูดคุยและการแสดงออกในการเชียร์ เช่น การไปรับชมฟุตบอลในสนามแข่งขันร่วมกับกองเชียร์คนอื่น ๆ โดยมีการแต่งตัวหรือเพนท์หน้า และมีการใช้อุปกรณ์การเชียร์เพื่อแสดงตัวตนให้แฟนบอลคนอื่นได้รับรู้ว่าร่วมเชียร์ทีมเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีการตั้งกลุ่มกองเชียร์หรือกลุ่มแฟนคลับขึ้นมาเพื่อการมีส่วนร่วมระหว่างแฟนบอลด้วยกัน เช่น กลุ่มอุตราเมืองทอง หรือกลุ่มฉลามกรุง เพื่อแสดงตัวตนร่วมกันระหว่างแฟนบอล เป็นต้น

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ การรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านนั้น การใช้สื่อฟุตบอลเพื่อการมีส่วนร่วมนั้นจะผู้ชมจะไม่มีการแสดงออกเท่ากับในสนามแข่งขัน เนื่องจากเป็นพื้นที่รับชมที่คุ้นเคย และกลุ่มที่ร่วมชมก็เป็นคนที่คุ้นเคยกัน อาทิ เพื่อนหรือญาติมิตร ทำให้การแสดงออกร่วมกันจะเป็นเพียงแค่การพูดคุยเกี่ยวกับการแข่งขันร่วมกันเท่านั้น โดยการแสดงออกถึงตัวตนนั้นอาจเป็นแค่การใส่เสื้อทีมมาร่วมเชียร์หน้าจอโทรทัศน์ไม่ได้มีมากเท่ากับในสนามแข่งขันที่อาจมีการแต่งตัว เพนท์หน้า ใส่ผ้าพันคอ เพื่อแสดงตัวตนของตนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเชียร์กับกองเชียร์คนอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป การแสดงตัวตนเพื่อที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับแฟนบอลคนอื่น ๆ นั้นในสนามผู้ชมสามารถแสดงได้มากกว่า เนื่องจากเป็นพื้นที่สาธารณะ และการที่จะได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับแฟนบอลแปลกหน้า จำต้องแสดงตนออกมอย่างเต็มที่ ผิดกับการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านที่ผู้ชมจะมีการรับชมกับกลุ่มที่คุ้นเคย อย่างไรก็ตามก็มีส่วนร่วมในการรับชมด้วยกันอยู่ดี ซึ่งการแสดงจะมีออกมาไม่มาก นอกจากนี้ การแสดงออกเพื่อใช้ในการมีส่วนร่วมในการเชียร์ฟุตบอลระหว่างผู้ชมหรือแฟนบอลในทุก ๆ พื้นที่รับชม อาจมีดังเช่นข้อ 3 ที่ผ่านมามีด้วย คือการร่วมพูดคุยประเด็นต่าง ๆ

ที่เกี่ยวกับฟุตบอล เพื่อให้ได้รับความเข้าใจที่เกิดขึ้นรอบตัวและยังเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้ชมนั้นได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมคนอื่น ๆ ได้อีกด้วย

ต้องการเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปแล้ว

(*reinforcement*) จากที่ McCombs and Becker (1979, p. 15) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนมีการต้องการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อต้องการส่งเสริมความคิดเห็นส่วนตัว นอกจากนี้แล้ว ยังเป็นการสนับสนุนการตัดสินใจของตนที่ได้ลงมือกระทำลงไปแล้ว ดังข้อมูลในตาราง 19

ตาราง 19

เปรียบเทียบความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปของผู้ชมในแต่ละพื้นที่

ความต้องการ	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
ความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไป	1. เพื่อเป็นการเน้นย้ำว่าการไปรับชมฟุตบอลในสนามครั้งนี้เป็นการกระทำที่ถูกต้อง 2. เพื่อเน้นย้ำในผลการแข่งขันที่ทีมของตนได้รับชัยชนะ	1. เพื่อเป็นการเน้นย้ำว่าการรับชมการถ่ายทอดสดที่บ้านนี้เป็นการกระทำที่ถูกต้อง 2. เพื่อเน้นย้ำในผลการแข่งขันที่ทีมของตนได้รับชัยชนะ

วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อต้องการเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปของผู้ชมในพื้นที่การรับชมต่าง ๆ นั้น สามารถแยกออกได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน การใช้สื่อมวลชนเพื่อส่งเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ชมนั้น สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นการเน้นย้ำความตั้งใจของตัวตนว่าไม่ได้ทำผิดพลาดหรือมีการตัดสินใจที่ผิดพลาดไปในการเลือกคู่ที่จะรับชม เช่น การตั้งใจที่จะไปรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกคู่ระหว่างทีมเมืองทองฯ กับทีมชลบุรี

ที่สนามจันทร์โดมนั้น มีการแข่งขันจริง ๆ ไม่ได้เลื่อนออกไปเนื่องจากช่วงนั้น มีการชุมนุมทางการเมืองโดยผู้ชมจะมีการตรวจสอบโปรแกรมการแข่งขันจากสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อเป็นการเน้นย้ำว่าการตัดสินใจและวางแผนที่จะไปรับชมฟุตบอลคู่นั้นไม่ได้ผิดพลาดแต่อย่างใด คือพุง่าย ๆ ได้ว่า ถ้าเกิดไม่ตรวจสอบให้ดีแล้วหากเกิดมีการเลื่อนการแข่งขันออกไปจริง ๆ หากเดินทางไปรับชมก็อาจเสียเที่ยว

นอกจากนี้ผู้ชมยังมีการใช้สื่อมวลชนเพื่อเน้นย้ำความตั้งใจของตนได้อีกในกรณี ที่ทีมของตนที่ติดตามเชียร์นั้นได้รับชัยชนะ แม้ว่าจะมีการรับชมมาแล้วก็ตาม แต่ผู้ชมก็ยังชมไฮไลต์และติดตามข่าวสารคู่นั้นจากทางสื่อต่าง ๆ อยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ชมหรือแฟนบอลจะรู้สึกมีความสุขอยู่เสมอแม้ว่าจะดูมาแล้วก็ครั้งก็ตาม พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการตอกย้ำให้ผู้ชมได้แน่ใจและช่วยสร้างความอึดเิบให้อยู่ยาวนานขึ้น

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ ลักษณะของการใช้สื่อมวลชนเน้นย้ำในสิ่งที่ตนได้กระทำไปแล้วของผู้ชมที่รับชมฟุตบอลผ่านสื่อโทรทัศน์นั้นเหมือนกับการรับชมในสนาม ซึ่งเป็นการเน้นย้ำว่าโปรแกรมการถ่ายทอดสดนั้นไม่ได้มีการเลื่อนออกไป แต่การรับชมภายในบ้านนั้นถ้ามีการเลื่อนโปรแกรมถ่ายทอดสดออกไปจริง ผู้ชมก็เพียงแค่เปลี่ยนไปรับชมรายการอย่างอื่นแทน ซึ่งจะไม่เสียหายเท่ากับการไปรับชมในสนาม นอกจากนี้ในกรณีที่ทีมของตนที่ติดตามเชียร์นั้นได้รับชัยชนะ แม้ว่าจะมีการรับชมมาแล้วก็ตาม แต่ผู้ชมก็ยังชมไฮไลต์และติดตามข่าวสารคู่นั้นจากทางสื่อต่าง ๆ อยู่ ซึ่งพฤติกรรมในลักษณะนี้ของผู้ชมก็จะเหมือนกับการรับชมในสนามเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนเพื่อใช้ในการเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำลงไปของผู้ชมในแต่ละพื้นที่การรับชมนั้นมีลักษณะเหมือนกัน แต่การรับชมภายในบ้านนั้น หากมีการเลื่อนการแข่งขันออกไป ผู้ชมก็ไม่ได้เสียหายอะไรมากเท่ากับการไปรับชมในสนามที่ถ้าหากมีการเลื่อนออกไปแล้วเมื่อผู้ชมไม่ได้ตรวจสอบข่าวสารจากสื่อมวลชนให้ดี ผู้ชมที่เดินทางไปรับชมในสนามก็จะเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางนั่นเอง

ต้องการความบันเทิง (relaxing and entertainment) ความสนุกสนานตื่นเต้นที่เกิดจากการรับชมฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของความต้องการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อความบันเทิง ดังที่ McCombs and Becker (1979, p. 21) ได้กล่าวไว้ว่า

มนุษย์ทุกคนมีความต้องการความบันเทิงเพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์
ดังข้อมูลในตาราง 20

ตาราง 20

เปรียบเทียบความต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการความบันเทิงของผู้ชมในแต่ละพื้นที่

	ผู้ชมในสนามแข่งขัน	ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์
ความต้องการ	1. เพื่อความสนุกสนานร่าเริง	1. เพื่อความสนุกสนานร่าเริง
ข้อมูลเพื่อใช้	2. เพื่อเป็นกิจกรรมยามว่าง	2. เพื่อเป็นกิจกรรมยามว่าง
ในความบันเทิง	สร้างความเพลิดเพลิน	สร้างความเพลิดเพลิน

วัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อความบันเทิงของผู้ชมในพื้นที่การรับชมต่าง ๆ นั้น สามารถแยกออกได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้ชมในสนามแข่งขัน จากบทบาทหน้าที่ของกีฬาข้อ 2 ที่ McCombs and Becker (1979, p. 25) กล่าวไว้ว่า “กีฬาฟุตบอลเป็นพื้นแสวงหาความสนุกสนานตื่นเต้น” สำหรับการรับชมฟุตบอลในสนามก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ผู้ชมหรือแฟนบอลใช้เป็นพื้นที่ในการแสวงหาความสนุกสนานและตื่นเต้น เนื่องการไม่รู้ว่าการแข่งขันจะเป็นเช่นไร เช่นเดียวกันกับข้อนี้ โดยผู้ชมที่มีการรับชมการแข่งขันในสนาม มีการเสพสื่อ คือ การแข่งขันฟุตบอลอย่างเต็มที่ ผู้ชมเหล่านี้จะออกท่าทางและส่งเสียงเชียร์ในสนามอย่างเต็มที่ สิ่งนี้เองทำให้บรรยากาศที่เกิดขึ้นนั้นเมื่อมีกลุ่มผู้ชมหรือแฟนบอลมากมายร่วมส่งเสียงเชียร์เกิดความสนุกสนานครื้นเครงขึ้นมาก นอกจากนี้การมีส่วนร่วมไปกับการแข่งขันนั้นก็ทำให้เกิดความตื่นเต้นเร้าใจขึ้นไปด้วย โดยเฉพาะในแมตช์ที่มีความสำคัญ ช่วงท้ายฤดูกาลที่แต่ละทีมมีสิทธิ์ลุ้นแชมป์ หรือต้องการอยู่รอดในไทยพรีเมียร์ลีกต่อไป โดยการเสพสื่อฟุตบอลนี้ไม่ใช่เพียงแค่การทำให้เพื่อความสนุกสนานร่าเริงเท่านั้น สามารถมองได้ในอีกทางหนึ่งว่าการรับชมฟุตบอลนั้นยังเป็นกิจกรรมยามว่างที่สร้างความเพลิดเพลินได้อีกด้วย

2. ผู้ชมผ่านสื่อโทรทัศน์ ผู้ชมที่มีการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ก็มีการเสฟสื่อฟุตบอลเพื่อความบันเทิง แต่มีลักษณะโดยอ้อม ซึ่งจะมีการผ่านสื่อกลาง คือ การถ่ายทอดสดผ่านสื่อโทรทัศน์ ซึ่งผู้ชมที่ชมผ่านสื่อโทรทัศน์จะมีจุดประสงค์ในการใช้สื่อคือเพื่อความสนุกสนานร่าเริงและเป็นกิจกรรมยามว่างสร้างความเพลิดเพลิน เช่นเดียวกับการรับชมในสนามฟุตบอล

กล่าวโดยสรุป ฟุตบอลจัดว่าเป็นกีฬาที่สร้างความสนุกสนานร่าเริงได้ตลอดการแข่งขัน 90 นาที สร้างความผ่อนคลายจากการทำงานหรือเรียนจากในช่วงเวลาปกติไม่ว่าจะรับชมในพื้นที่ใดก็ตาม ผู้ชมหรือแฟนบอลก็ได้รับสิ่งที่เรียกว่าความสนุกสนานเพลิดเพลินจากกีฬาฟุตบอลได้เหมือนกัน โดยพฤติกรรมความสนุกสนานในการที่ได้ชมและเชียร์นั้นก็จะแตกต่างกันไปตามผู้ชมแต่ละคน

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การศึกษาเปรียบเทียบ โดยเฉพาะการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น ผู้วิจัยสามารถเปรียบเทียบได้เพียงแค่การรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ภายในบ้านเท่านั้น เนื่องจากปัจจุบันนี้การรับชมถ่ายทอดสดฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกของผู้ชมหรือแฟนบอลจะมีเฉพาะในบ้านเรือนเท่านั้น เนื่องจากร้านอาหาร หรือลานกิจกรรมยังไม่นิยมถ่ายทอดสดให้ลูกค้ามารับชมกัน

2. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะพฤติกรรมในกลุ่มผู้ชมที่มีการรับชมเฉพาะฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีกเท่านั้น ส่วนพฤติกรรมของผู้ชมในลีกระดับล่างลงไปอย่างเช่น คิววีชั้น 1 และคิววีชั้น 2 ในส่วนภูมิภาคยังไม่ได้ศึกษา เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเรื่องของพฤติกรรมกลุ่มแฟนคลับของแต่ละสโมสรที่มีการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันที่นอกเหนือไปจากการรับชมฟุตบอลไทย
2. ควรศึกษาเรื่องของพฤติกรรมของกลุ่มผู้ชมหรือแฟนบอลที่เกี่ยวกับความรุนแรงในสนามและนอกสนาม
3. ควรศึกษาในเรื่องของระบบธุรกิจและการจัดการในแต่ละสโมสรฟุตบอลในประเทศไทยที่มีส่วนในการพัฒนาการแข่งขันฟุตบอลลีกในประเทศไทยที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบัน
4. ควรศึกษาพฤติกรรมการรับชมของผู้ชมในกีฬาประเภทอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพราะกีฬาแต่ละประเภทยังมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป รวมทั้งผู้ชมด้วย